

Maria Söderström-Niemelä

Vaatetusartesaanien oppimateriaalikokeilu Omnian ammattiopistossa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Vestonomi YAMK

Vaatetusalan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

19.04.2016

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Maria Söderström-Niemelä Vaatetusartesaanien oppimateriaalikokeilu Omnian ammattiopistossa 56 sivua + 2 liitettä 19.4.2016
Tutkinto	Vestonomi (ylempi AMK)
Koulutusohjelma	Vaatetusalan tutkinto-ohjelma (YAMK)
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	Yliopettaja Leena Juntunen, Metropolia ammattikorkeakoulu Koulutuspäällikkö Jaakko Salmi, Omnian ammattiopisto
<p>Tämän opinnäytetyön aiheen valintaan on vaikuttanut tekijän henkilökohtainen kiinnostus opettamiseen sekä oman opettajuuden kehittämiseen. Kehittämishankkeen oppimateriaalikokeilu on tehty Omnian ammattiopistolla, joka toimii tekijän työpaikkana.</p> <p>Hankkeen lähtökohtana on tutkia oppimateriaalia ja sen vaikutusta parempiin oppimistuloksiin etenkin oppimisvaikeuksista kärsivien opiskelijoiden kohdalla. Erilaisten oppijoiden määrän kasvu ryhmissä ja tästä johtuvat opetukselliset haasteet ovat väistämättä vaatineet muuttamaan opetustyyliä oppilaskeskeisempään suuntaan ja miettimään opetusmateriaalin vaikutusta oppimiseen. Oppimateriaalikokeilu teetettiin ensimmäisen vuoden vaatetusartesaani opiskelijoilla ja sen sisältö liittyy tuotteen valmistamisen tutkinnon osaan.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä tässä hankkeessa käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusta lähestyttiin tapaustutkimuksen lähtökohdista. Tiedonkeruu tapahtui pääsääntöisesti opiskelijoille suunnatulla survey-kyselylomakkeella sekä opetusryhmää havainnoimalla.</p> <p>Tutkimuksen analysoinnissa jaoteltiin tutkimusaineisto opiskelijoihin joilla oli HOJKS ja niihin, joilla ei ollut HOJKS:ia. Tutkimuksen tuloksia analysoimalla päästiin siihen johtopäätökseen, että oppimateriaali oli tuonut helpotusta oppimiseen ja hahmottamiseen sekä edesauttanut itsenäistä työskentelyä. Oppimateriaali koettiin positiivisena ja samantyyppisen oppimateriaalin käyttö muissa opintokokonaisuuksissa helpottaisi perusasioiden oppimista.</p> <p>Opiskelijoiden palautteesta päätellen oppimateriaali koettiin myönteisenä asiana oppimisen kannalta. Materiaalin työvaihekuvat ja teksti yhdessä auttoivat hahmottamaan rakenteet paremmin sekä helpottamaan itsenäistä työskentelyä. Opiskelijoiden kehitysehdotukset ovat auttaneet seuraavan tehtävämateriaalin suunnittelussa.</p>	
Avainsanat	Oppiminen, oppimisvaikeudet, oppimateriaali, oppimistyyli, opettajuus, Omnia, hahmottaminen, HOJKS, vaatetusala, vaatetusartesaani, tuotteen valmistaminen, survey

Author(s) Title	Maria Söderström-Niemelä Learning material pilot for artisan students at Omnia Vocational college
Number of Pages Date	56 pages + 2 appendices 19 April 2016
Degree	Master's Degree Programme in Fashion and Clothing
Degree Programme	Masters Degree in Culture and Arts (Fashion and Clothing)
Specialisation option	
Instructor(s)	Leena Juntunen, Principal Lecturer, Metropolia Jaakko Salmi, Training Manager, Omnia
<p>The choice of the topic of this thesis is influenced by the author's personal interest in teaching and developing as a teacher. The learning material of the development project was piloted in Omnia Vocational College, which acts as the author's workplace.</p> <p>The starting point of the project was to study the teaching material and the impact of improved learning outcomes, especially for students with learning difficulties.</p> <p>The increasing number of different learners in student groups with educational challenges have forced to change teaching into a more student-oriented style and rethink the influence of the teaching material in general.</p> <p>The learning material was piloted with the first year artisan clothing students and its content was related to the manufacture of a product study module.</p> <p>The research method was qualitative through which a case study method was applied. The data collection from students was done by using survey questionnaire and by observing educational groups.</p> <p>The research study was divided into students who either had the individual education plan or not. By analyzing the results one could witness that the new teaching material had helped the students to perceive and learn better.</p> <p>The learning material was seen positive and a larger use of the same kind of learning material in other study programs could help the students to learn the basics easier.</p> <p>Pictures and text in different work phases helped the student to perceive the right scope of the task and eased individual learning. The students felt the learning material was a positive step in terms of learning. Development proposals given by the students have helped in planning the next study material.</p>	
Keywords	Teaching, education, learning material, Omnia, survey

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Hankkeen taustaa	2
2.1	Kaikille tasavertainen oppiminen	2
2.2	Omnian ammattiopisto ammatillisen koulutuksen järjestäjänä	4
2.3	Ammatillisen perustutkinnon rakenne Omniassa kulttuurialalla	6
3	Tutkimusongelma	7
3.1	Taustaa tutkimukselle	7
3.2	Tutkimuksen tehtävä ja tutkimusongelma	8
3.3	Tutkimuksen lähestymistavat ja menetelmät	10
3.3.1	Tapaustutkimus	10
3.3.2	Survey tutkimuslomake	11
3.3.3	Survey-tutkimuslomakkeen laatiminen	12
3.4	Tutkimusjoukko	13
4	Mitä on oppiminen	13
4.1	Oppimiskäsitykset pääpiirteittäin	13
4.2	Oppimisprosessi	15
4.3	Oppimistyylit	17
4.4	Motivaatio ja oppiminen	19
5	Opetusperiaatteet	20
5.1	Työskentelyprosessin hahmottaminen	20
5.2	Käytännön opetustyön keskeiset opetusperiaatteet	21
6	Oppimiseen liittyvät vaikeudet	23
6.1	Yleistä oppimisvaikeuksista	23
6.2	Opetuksen mukauttaminen	25
7	Opetussuunnitelma ja HOJKS	28
7.1	Opetussuunnitelma	28
7.2	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS	28
7.3	Yleistä opetusmenetelmistä	30

8	Harjoitusmateriaalin testaaminen	30
8.1	Harjoitusmateriaalin työstäminen	30
8.2	Materiaalin testaaminen ryhmillä	32
9	Tutkimuksen analysointi ja tulokset	34
9.1	Kyselylomakkeiden jaottelu	34
9.2	Harjoitusmateriaalin toimivuus käytännössä oppimisen kannalta	38
10	Kyselyn tuloksien yhteenvetoa ja omaa pohdintaa	50
11	Lähteet	54

Liitteet

Liite 1. Survey-kyselylomake

Liite 2. Avoin palaute

1 Johdanto

”Ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille ammatitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen” (www.oph.fi).

Näillä sanoilla opetushallitus kuvailee ammatillisen peruskoulutuksen oppimisen tavoitteita. Amatillisessa koulutuksessa ei ainoastaan tueta opiskelijan ammatillista kasvua vaan sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen tukeminen kuuluu kiinteänä osana kasvatustyöhön.

Kasvatus ja opetustyö voi olla ajoittain haastavaa. Jokainen opettaja toivoo, että hänen antamansa opetus ja oppi saavuttaa kaikki opiskelijat.

Me kaikki opimme kuitenkin eri tavalla. Se mikä on toiselle helppoa, voi toiselle olla ylitsepääsemätöntä.

Jos yhdelle kirjalliset ohjeet ovat riittävät, toiselle kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Joku taas tarvitsee valmiin mallin ymmärtääkseen pienemmät yksityiskohdat.

Opettajan pedagogisena haasteena onkin järjestää opetus niin, että kaikki opiskelijat, myös erilaiset oppijat saavat saman tiedon ja taidon.

Alati muuttuvassa koulumaailmassa perinteinen luokkaopetus on häviämässä. Opettajan on myös pystyttävä muuttumaan ja kehittymään tämän muutoksen mukana.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on viimevuosina lisääntynyt. Tämä on konkreettisesti näkynyt myös oppilaitoksessamme Omnian ammattiopistossa, jossa työskentelen vaatetuksen ammattityön lehtorina.

Uusi tilanne on pakottanut pohtimaan myös omaa opetusta ja opettajuutta. Toimivatko vanhat menetelmät ja oppimateriaalit muuttuneessa luokkatilanteessa, vai onko kehiteltävä jotain uutta, jotta kaikilla opiskelijoilla oppimisen tasavertaisuus toteutuisi?.

Erilaisten oppijoiden tarpeiden tunnistaminen saattaa monelle opettajalle olla vaikeaa tai heidän tukemisekseen ei välttämättä ole osaamista, keinoja tai välineitä.

Opetuksen kehittäminen ja uudenlainen opetustyyli saattaa muuttaa opettajan roolia luokassa. Se asettaa myös omat haasteensa ammatilliselle ja pedagogiselle osaamiselle.

Lisääntyneet arjen haasteet opetuksessa ovat saaneet miettimään uusia keinoja opetuksen sujuvuuteen ja oppimistuloksiin.

Tästä lähti kypsymään ajatus uudentyyppisen opetusmateriaalin kokeilusta, joka tukisi erilaisia oppimistyyliä.

Tämän kehittämishankkeen tavoitteena on tutkia valmistamani oppimateriaalin vaikutusta parempiin oppimistuloksiin, etenkin erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden keskuudessa. Materiaalikokeilun tarkoituksena on myös varmistua siitä, onko tämän tyyppiselle oppimateriaalille tilausta muissakin opintokokonaisuuksissa. Oppimateriaali on tarkoitettu myös helpottamaan opettajan työtä luokkatilanteessa.

Oppimateriaalikokeilu tehtiin Omnian ammattiopistolla. Materiaalia testasivat ensimmäisen vuoden vaatetusartesaaniopiskelijat. Materiaalikokeilu tehtiin sekä peruskoulu- että ylioppilasryhmälle.

Oppimateriaalin käytön tuloksia ja kokemuksia kerättiin survey-kyselyn muodossa opiskelijoilta. Kyselyn tuloksia analysoimalla saatiin kerättyä tietoa oppimateriaalin toimivuudesta ja hyödyllisyydestä sekä kehittämis ehdotuksia tulevia oppimateriaaleja varten.

Tähän työhön on koottu myös tiiviisti yleistä tietoa oppimisesta ja oppimisvaikeuksista. Nämä faktat ovat toimineet tämän kehittämishankkeen pohjana, kehitellessäni oppimateriaalia. Näiden tietojen perusteella on myös tulevaisuudessa helpompi suunnitella oppimateriaalia, joka tukee erilaisia oppimistyyliä.

2 Hankkeen taustaa

2.1 Kaikille tasavertainen oppiminen

Ammatillinen koulutus on ollut viimeisten vuosien myötä muutosten kourissa. Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön syyslukukaudella 2015 ja tämä tarkoittaa sitä, että opintoviikoista on siirrytty osaamispisteisiin. Osaamispisteitä kertyy sitä mukaan kun opiskelija oppii ja osaa asioita, ei sen mukaan miten kauan niiden oppimiseen on käytetty aikaa. Tämä muutos tuo myös vastuuta opiskelijoille itselleen ottamaan vastuuta omasta oppimisesta ja opintojen etenemisestä. Oppimista siirretään myös yhä enemmän työpaikoille, käytännön opetustuntien näin vähetessä.

Hallituksen suunnitelmat leikata ammatillisesta koulutuksesta neljän vuoden aikana on peräti 248 miljoonaa euroa. Tämä summa vastaa 24 000 opiskelupaikkaa 3900 opettajaa tai jopa 105 000 opetustuntia viikossa. Jo ensi lukuvuonna oppilaitoksilta viedään 190 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija saa opetusta viikossa keskimäärin puolitoista päivää vähemmän kuin 2000-luvun alussa (Opettaja-lehti 6/2016, 12-13). Tämä on huolestuttavaa, koska esimerkiksi kädentaitojen alalla asioita ei opita muuten kuin tekemällä ja harjoittelemalla. Jos opetustunnit vähenevät minimiin, asioista ehditään käydä vain pintaraapaisu. Herää kysymys, valmistuuko enää päteviä ammattilaisia?

Olen työskennellyt ammatillisen koulutuksen parissa jo yli kymmenen vuotta ja havainnut, että erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä on lisääntynyt ryhmissä. Etenkin peruskoulupohjaisissa ryhmissä tukea tarvitsevia on suhteessa enemmän kuin ylioppilaspohjaisissa ryhmissä. Opettajalle tämä tuo omat haasteensa. Opettajan on tunnettava opiskelijoidensa osaamistaso ja tavoitteet ja huomioida se opetuksen suunnittelussa.

Kaikki eivät ryhmässä opi samalla tavalla. Koulutuksen tarkoituksena on kuitenkin taata kaikille samat lähtökohdat oppimiseen.

Kehittämishankkeeni pyrkimys on sekä kehittää että luoda uudentyyppistä opintomateriaalia, jotta kaikki, myös oppimisvaikeuksista kärsivät opiskelijat saisivat samat tiedot ja taidot kuin opiskelija, jolle oppiminen on helpompaa. Oppimateriaalin tarkoituksena on olla avuksi myös opettajalle luokkatyöskentelyä helpottamaan.

Työskennellessäni nyt vaatetusartesaanien ammattityön opettajana olen huomannut sen, että erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden lisääntynyt määrä on tuonut opettajan työhön lisää arjen haasteita. Miten opettaa suurta ryhmää niin, että erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat saavat tarvittavan avun ja tuen niin, että selviävät annetusta tehtävästä? Miten nopeilta ja osaavilta opiskelijoilta estetään ”tylsistyminen” kun tehtävät ovat valmiina paljon ennen muita ja osaamista halutaan syventää? Tällä oppimateriaalikoikeilulla pyrin nyt selvittämään, onko valmistamallani oppimateriaalilla merkitystä parempiin oppimistuloksiin, etenkin erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden keskuudessa.

Laatimani kyselyn avulla sekä havainnoimalla opetustilanteessa pyrin selvittää mm. opetusmateriaalin toimivuutta, oppimistuloksia sekä mahdollista tarvetta materiaalille muissakin opintokokonaisuuksissa.

2.2 Omnian ammattiopisto ammatillisen koulutuksen järjestäjänä

Työskentelen vaatetuksen ammattityön lehtorina Omnian ammattiopistossa. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia on monialainen ja suuri ammatillisen koulutuksen järjestäjä. Sen jäsenkuntia ovat Espoo, Kirkkonummi ja Kauniainen.

Omnian ammattiopistossa on valittavana 22 eri ammatillista perustutkintoa. Koulutus- tarjonnassa ja toteutuksessa on pyritty ottamaan huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet.

Vuosittain Omniassa osallistuu ammatilliseen koulutukseen yli 10 000 oppijaa, joista perustutkintokoulutuksessa on noin 5000. Vapaan sivistystyön kursseilla kävijöitä on vuosittain yli 50 000 ja kursseja on noin 3000. Oppisopimuksen kautta opiskelee hieman yli 2700 henkilöä. Aikuislukiossa oppijoita on reilu 2000. Henkilöstömäärä on yli 860.

Kuvio 1. Espoon koulutuskuntayhtymä Omnian logo (Kuva: www.omnia.fi)

Omnian toiminta-ajatus ja visio

Oppijan Omnia on osaamista ja innostunutta asennetta. Omnia on olemassa nykyisiä ja tulevaisuuden oppijoita ja uudistuvaa työelämää varten. Vahvuuksiamme ovat monialaisuus, kansainvälisyys ja laajat sidosryhmäverkostot. Palvelemme oppijoita elämän eri vaiheissa. Rikomme ammattialojen ja koulutusasteiden välisiä rajoja ja haemme oppimisen uusia avauksia. Rakennamme aluetta yhdessä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Vahvistamme ammatillista osaamista, kestävää hyvinvointia ja kilpailukykyä.

Omnian ammattiopistossa on valittavana 22 eri ammatillista perustutkintoa. Koulutus- tarjonnassa ja toteutuksessa on pyritty ottamaan huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet. (www.omnia.fi)

Kuvio 2. ”Omnia on takuu osaamisesta ja asenteesta” (Kuva: www.omnia.fi)

Omnian arvot

Ammattitaidon arvostaminen

Arvostamme toisiamme ammattiosaajina. Uteliaisuus ja intohimo oppia uutta ovat ammattitaitomme kehittämisen perusta.

Asiakaslähtöisyys

Toimintamme perustuu rakentavaan ja kehittävään vuorovaikutukseen oppijoiden, työnantajien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Vastuullisuus

Toimimme vastuullisesti suhteessa oppijoihin, työelämään ja yhteiskuntaan. Työskentelemme opiskelijoiden kasvun ja oppimisen sekä toimintaympäristön turvallisuuden kestäväen kehityksen hyväksi.

Yhteisöllisyys

Vahvistamme positiivista asennetta ja välitämme toisistamme (www.omnia.fi).

Kuvio 3. Omnian ammattiopiston Kirkkokadun toimipiste (Kuva: www.omnia.fi)

2.3 Ammatillisen perustutkinnon rakenne Omniassa kulttuurialalla

Omnian ammattiopistossa on kaksi kulttuurialan perustutkintoa. Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnossa on mahdollista opiskella artesaaniksi joko vaatetuksen, metallin, puun tai viherrakentamisen aloilla. Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinnossa valmistuu media-assistentiksi.

Ammatilliset perustutkinnot ovat laajuudeltaan 180 osaamispistettä. Peruskoulupohjainen opiskelu kestää 3 vuotta ja ylioppilaspohjainen opiskelu 2 vuotta.

Ammatillisen perustutkinnon rakenne koostuu:

- Ammatillisista tutkinnon osista, joita on 135 osaamispistettä. Tästä kokonaisuudesta suoritetaan työssäoppimalla vähintään 30 osaamispistettä.
- Yhteisistä tutkinnon osista, joita on 35 osaamispistettä
- Vapaasti valittavia tutkinnon osia, joita on 10 osaamispistettä (www.omnia.fi)

3 Tutkimusongelma

3.1 Taustaa tutkimukselle

Omnian ammattiopiston lukuvuosi jakautuu neljään jaksoon. Vaatetusartesaanien ensimmäisen vuoden opintoihin kuuluu pakollisena ammatillisena tutkinnon osana tuotteen valmistaminen. Tämä kokonaisuus on 45 osaamispistettä. Tähän kokonaisuuteen kuuluu myös ammattiosaamisen näyttö.

Tuotteen valmistamisen kokonaisuuden olemme jakaneet kolmeen ”osioon”, jonka jokaisen pituus on noin 9 viikkoa. Jokaisessa osiossa käsitellään eri vaatekappaleiden perusrakenteita, -kaavoitusta, kaavan kuosittelemista sekä ompelua. Yhdeksän viikon aikana on tarkoitus tehdä yksityiskohtaharjoituksia, jonka jälkeen opittujen tietojen ja taitojen perusteella pitäisi olla mahdollista ommella jakson tuote.

Aloittavassa ryhmässä saattaa olla opiskelijoita, jotka eivät ole koskaan harrastaneet ompelua tai vaatetusartesaani linja oli heille toinen tai kolmas hakuvaihtoehto. Ryhmässä saattaa myös olla opiskelijoita, jotka ovat harrastaneet paljon ompelua ja muita kädentaitoja tai ovat aikoinaan opiskelleet alaa, mutta jättäneet opinnot kesken ja haluavat nyt suorittaa tutkinnon loppuun. Tästä syystä tasoerot ryhmässä saattavat olla suuret ja se asettaa opettajalle opetukseen haasteita.

Ensimmäisen lukuvuoden syksy aloitetaan jaksolla ”orientoituminen opiskeluun” sekä perushame. Orientaatio osuudessa tutustutaan käytettäviin koneisiin ja laitteisiin sekä valmistetaan jokin helppo tuote, kuten kassi tai esiliina. Tämän jälkeen päästään harjoittelemaan perushameen kaavoitusta, ompelua ja tätä kautta eri rakenteiden ja työvaiheiden tekemistä. Ensimmäinen jakso on myös opettajalle opetuksen kannalta tärkeä, koska silloin hän pääsee konkreettisesti näkemään opiskelijaryhmänsä ”tason”.

Seuraavassa jaksossa lähdetään tutustumaan astetta vaikeampaan tuotteeseen eli housuun, jossa käydään läpi housun kaavoitukseen, kaavan kuosittelemista ja ompeluun liittyviä asioita. Yksityiskohtaharjoitusten jälkeen ommellaan perushousut.

Viimeisessä yhdeksän viikon jaksossa teemana on joko pusero tai kotelomekko. Jakso etenee samalla tavalla, eli ensin tehdään harjoituksia, jonka jälkeen on valmiudet ommella jakson tuote. Tällä jaksolla on myös ammattiosaamisen näyttö, jonka perusteella tuotteen valmistamisen opintokokonaisuuden arvosana muodostuu.

Syy, miksi kiinnostuin aiheesta ja miksi halusin lähteä kehittämään uudentyyppistä opetusmateriaalia oli lisääntyneet haasteet arjen opetustyössä. Oppilaiden määrä, jotka tarvitsevat työskentelyynsä erityistä tukea, on lisääntynyt. Tuotteita ei välttämättä saada valmiiksi jakson puitteissa ja oppiminen ja tiedon omaksuminen on oppimisvaikeuksien myötä jäänyt hataralle pohjalle, joka taas näkyy töiden laadussa. Myös muiden lieveilmiöiden, kuten lisääntyneiden poissaolojen, elämäntilanteiden taitojen puuttuminen sekä mielenterveydelliset ongelmat ovat tuoneet arjen työskentelyyn haasteita. Tämä on saanut ajattelemaan opetusta ja opettajana toimimista uudella tavalla.

Opiskelija-aines on hyvin kahtia jakautunutta. Osa opiskelijoista selviytyy annetuista tehtävistä kiitettävällä tasolla, ovat aamuisin ajoissa koulussa ja hoitavat opiskelunsa tunnollisesti. Nämä opiskelijat imevät opettajasta kaiken tiedon, ovat kiinnostuneita kaikesta ja erittäin motivoituneita hoitamaan opintonsa kunnialla läpi.

Janan toisessa päässä ovat ne opiskelijat, jotka eivät jaksakaan tai viitsi herätä aamulla kouluun. Näillä opiskelijoilla on heikko motivaatio ja he eivät ole sitoutuneet opiskeluun. Usein näillä opiskelijoilla on myös muitakin ongelmia taustalla. Onkin selvää, että poissaolot vaikuttavat myös oppimistuloksiin, joka lisää entisestään motivaatiovajetta. Usein tämä on nuorelle valmis kierre syrjäytymiselle.

Valitsin ”housujakson” materiaalini testaukseen, koska se oli seuraava mahdollinen kokonaisuus, jonka molemmat ensimmäisen vuoden ryhmät (sekä pk- että yo-ryhmä) suorittaisivat. Se oli myös ainoa mahdollinen jakso, jonka pystyin ajallisesti opintojeni puitteissa tekemään eli työstämään materiaalin valmiiksi ja testaamaan sen ryhmillä.

3.2 Tutkimuksen tehtävä ja tutkimusongelma

Tutkimuksessa päädyin käyttämään empiiristä eli havainnoivaa tutkimusta. Empiirisessä tutkimuksessa tutkimustulokset saadaan tekemällä konkreettisia havaintoja tutkimuskohteesta sekä analysoimalla ja mittaamalla niitä (koppa.jyu.fi). Empiirisessä tutkimustyössä keskeisenä on tutkimusaineisto, joka perustuu teoreettisen tutkimuksen perusteella kehitettyihin menetelmiin. Tutkimuksessa voidaan testata, toteutuuko jokin teoriasta johdettu hypoteesi eli oletus käytännössä. Se voi myös olla ratkaisun löytäminen siihen, miten jokin asia pitäisi toteuttaa (Heikkilä 2002, 13).

Lukiessani erilaista kirjallisuutta, olen pohtinut, mikä tai mitkä tutkimusstrategiat tukisivat eniten omaa kehittämishankettani. Tutkimustavoitteeni on kyselyn ja observoinnin eli havaintojen kautta selvittää, onko tekemälläni opetusmateriaalilla oppimisen kannalta merkitystä? Helpottaako se erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimista?

Jotta tutkimus onnistuisi on tutkimusongelma määriteltävä ja sen mukaan valittava tutkimusmenetelmä. (Heikkilä 2002, 14).

Empiirisessä tutkimuksessa tutkimussuunnitelma koostuu kolmesta osiosta:

Tutkimusongelmasta, joka omassa työssäni on selvittää, auttaako uudentyyppinen luomani oppimateriaali parempiin oppimistuloksiin ja helpottaako se erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimista.

Aineistosta, joka omassa työssäni muodostuu survey-kyselymenetelmällä koostuvasta aineistosta sekä koko prosessin aikana tehtävistä havainnoista. Näitä analysoimalla pyrin saamaan mahdollisimman selkeän ja todenmukaisen kuvan materiaalin toimivuudesta.

Menetelmästä, joka tässä tapauksessa on laadullinen eli kvalitatiivinen.

Kvalitatiivinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta (opiskelija, opiskelijaryhmä) ja selittämään sen käyttäytymisen ja päätösten syitä.

Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, jonka aineisto ja materiaali kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 155). Tämä tukee omaa tiedonkeruutani arjen työssä perus luokkatilanteessa.

Kvalitatiivinen tutkimus sopii hyvin myös mm. toiminnan kehittämiseen ja vaihtoehtojen etsimiseen, joten näin ollen se sopii hyvin tavoitteeseeni tutkia uudenlaisen opetusmateriaalin toimivuutta.

Kvalitatiivisille tutkimuksille on tyypillistä se, että ne ovat tapaustutkimuksia. Ilmiöitä pyritään tulkitsemaan ja ymmärtämään ja niitä kuvaillaan tiiviisti. Tapaustutkimuksessa aineisto rajataan yhteen tai muutamaaan tapaukseen (Anttila 2000, 204).

Tutkimustavoitteeni on kyselyn ja havaintojen kautta selvittää, onko tekemälläni opetusmateriaalilla oppimisen kannalta merkitystä opiskelijoille? Helpottaako se erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimista? Aihe on minulle konkreettinen, koska työssäni joudun päivittäin kohtaamaan tilanteita, jossa joudun miettimään miten saan myös erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat oppimaan ja saamaan näin onnistuneita oppimiskokemuksia.

3.3 Tutkimuksen lähestymistavat ja menetelmät

Empiirisessä tutkimuksessa metodit ovat keskeisessä asemassa. On tärkeää että tuntee käyttämänsä menetelmän ja osaa myös niitä soveltaa, koska tutkimusongelma ja menetelmä ovat toisiinsa kiinteästi yhteydessä (mukaillen Hirsjärvi ym. 2000). Kehittämistyö määrää sen, mikä lähestymistapa sopii parhaiten. Tässä työssä olen päätenyt tapaustutkimukseen, koska työn lähtökohta on kehittää opetusta Omnian ammattiopistossa.

3.3.1 Tapaustutkimus

Tutkimustyötä aloitellessa on suunniteltava tarkkaan, millä menetelmillä saa luotettavimmin vastauksen asetettuihin kysymyksiin (Anttila 2000, 216). Koska omassa työssäni lähdin kehittelemään ja miettimään ratkaisua parempiin oppimistuloksiin, soveltuu tapaustutkimus kehittämishankkeeni lähestymistavaksi hyvin. Tapaustutkimuksessa halutaan nimenomaan ymmärtää syvällisesti kehittämisen kohdetta ja tuottaa uusia kehittämisehdotuksia (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 52). Tapaustutkimus tuottaa tietoa nykyajassa tapahtuvasta ilmiöistä sen todellisessa tilanteessa ja toimintaympäristössä. Myös aineiston keruu tapahtuu luonnollisissa tilanteissa mm havainnoimalla, kyselyillä ja haastatteluilla (Ojasalo ym. 2015, 55).

Tutkimuksen kohde eli tapaus voi olla esimerkiksi yksilö, ryhmä tai yhteisö (Anttila 2000, 252). On oleellista myös että kohde ymmärretään tietyntyyppisenä kokonaisuutena, tapauksena. Hankkeessani tutkimuksen kohteena on ensimmäisen vuoden vaatetusartsaaniopiskelijat. Anttilan (2005, 287) mukaan tapaustutkimuksessa tutkija ja tutkittavat ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Tutkija voi pelkällä läsnäolollaan vaikuttaa tapahtumien kulkuun, vaikka pyrkisi olemaan puuttumatta niihin.

Anttila (2005, 288) on määritellyt Case tutkimuksen vaiheet seuraavanlaisesti:

- Määritellään tutkimuksen tavoitteet ja mikä on tutkimuksen kohde.
- Laaditaan tutkimussuunnitelma ja valitaan tutkimuskohteet. Tutkitaan lähdeaineiston saatavuus ja määritellään tiedonkeruumenetelmä.
- Kootaan aineisto
- Järjestetään saatu aineisto
- Raportoidaan tutkimustulokset ja tarkastellaan niiden merkitsevyyttä.

3.3.2 Survey tutkimuslomake

Kuten aiemmin mainitsinkin, kerään tutkimusmateriaalia kyselylomakkeen muodossa sekä havainnoimalla. Survey-tutkimuksen tarkoituksena on Anttilan mukaan (2000, 251) saada koottua tietyin kriteerein valitulta joukolta ihmisiä vastauksia samoihin kysymyksiin. Tutkimuksen kohteena on usein otoksella valikoitu kohderyhmä jostakin tietystä populaatiosta. Tässä tapauksessa kohderyhmäni on vaatetusartesaanien ensimmäisen vuoden peruskoulu- ja ylioppilas pohjainen ryhmä.

Kyselylomake on olennainen tekijä tutkimuksessani. Heikkilä (2002, 47) toteaa, että olipa tutkimuksessa kyseessä minkäläinen kysely tahansa, kysymykset kannattaa suunnitella huolellisesti, sillä kysymysten muoto on yksi suurimmista virheiden aiheuttajista. Huonosti suunniteltu ja puutteellinen tutkimuslomake voi pilata hyvänkin tutkimuksen. Kyselyn kohteena olevien henkilöiden on pystyttävä vastaamaan jokaiseen kysymykseen yksiselitteisesti ja empimättä (Anttila 2000, 251).

Anttilan (2000) mukaan myös kohderyhmän asiantuntijoiden hyödyntäminen kannattaa, koska silloin heiltä voi myös saada toisenlaisia näkökulmia tutkittavaan asiaan. Luetuin kyselylomakkeen muilla osastomme opettajilla ja pyysin heitä kommentoimaan kysymysten sisältöihin ja muuhun oleelliseen. Näin sain varmistuksen kyselylomakkeeni toimivuudesta.

Survey-tutkimus voidaan toteuttaa joko kvantitatiivisena tai kvalitatiivisena, joten siinä mielessä se ei ole pelkästään tyypillinen laadullinen tutkimusmenetelmä (Anttila 2000, 251).

Hirsjärvi ym. (2003, 180) määrittelee survey-tutkimuksen seuraavanlaisesti;

“Survey tarkoittaa sellaisen kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineistoa kerätään standardoidusti ja joissa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta”.

Suunnitellessani kyselylomaketta jouduin miettimään paljon kohderyhmääni ja sen valmiuksia vastata kysymyksiin todenmukaisesti ja kysymyksiin paneutuen. Haasteena on luoda kysymyksistä sellaiset, että ne on helposti ymmärrettäviä ja saan niiden perusteella vastaukset kysymyksiini, joita olen hakemassa.

Heikkilä (2002, 48) on listannut joukon asioita, jotka täyttävät hyvän tutkimuslomakkeen tunnusmerkit. Olen valikoinut tähän muutamia, joita pidän mielestäni tärkeinä kriteereinä kysymyslomakkeen sisältöön.

- Kysymyslomakkeen on oltava selkeä, siisti ja houkuttelevan näköinen

- Vastausohjeet ovat selkeät ja yksiselitteiset
- Kysytään vain yhtä asiaa kerrallaan
- Kysymykset etenevät loogisesti
- Alussa on helppoja kysymyksiä
- Kontrollikysymyksillä varmistetaan vastausten luotettavuus
- Lomake ei ole liian pitkä

3.3.3 Survey-tutkimuslomakkeen laatiminen

Kuten aiemmin mainitsinkin, jouduin hyvin tarkkaan miettimään kysymysten muodon lomakkeessa jotta myös ne opiskelijat, joiden on vaikea hahmottaa tekstiä, ymmärtäisivät kysymykset.

Päädyin kysymysten vastausmuodoksi käyttämään likert-asteikkoa. Likert-asteikkoa käytetään usein mm. asennetutkimuksissa etenkin ns. semanttisen differentiaalisen asteikkona. Semanttinen differentiaali sisältää asioita, jotka katsotaan voivan asettaa edustamaan suhtautumista johonkin ilmiöön. Vastaaja merkitsee millä intensiteetillä eli voimakkuudella hän suhtautuu kuhunkin kysymykseen tai väittämään (Anttila 2000, 361).

Osioiden asteikot olin merkinnyt ääripäiksi eli ”täysin samaa mieltä”...”täysin eri mieltä”. Halusin tutkimuslomakkeeseeni valmiiden kysymysten lisäksi myös avoimen palautteen osion, johon oli mahdollista omin sanoin antaa palautetta sekä parannusehdotuksia harjoitusmateriaalista.

Tutkijan tehtäviin kuuluu antaa vastaajalle tarvittava informaatio siitä, mistä tutkimuksessa on kysymys, mihin tarkoitukseen tutkimusta tehdään ja mihin sen tuloksia käytetään. Kohteliasta on, että vastaajille vakuutetaan, että tuloksia ei ilmoiteta henkilötasolla. Samalla on hyvä ilmoittaa laitos tai muu yksikkö, jonka nimissä toimitaan (Anttila 2000, 366). Olin etukäteen puhunut opiskelijoille tutkimustyöstäni, joten kyselylomakkeeseen ei tarvinnut mukaan saatekirjettä. Ainoastaan lomakkeen aloitussivulla kerroin vielä muutamalla lauseella taustaa tutkimuksesta ja mihin sitä tullaan käyttämään.

3.4 Tutkimusjoukko

Tutkimusjoukkona käytin kahta ensimmäisen vuoden vaatetusartesaani ryhmää. Ensimmäinen ryhmä joka sai kokeiltavakseen oppimateriaalin oli ylioppilaspohjainen ryhmä. Opiskelijoita oli yhteensä 13 ja tässä ryhmässä oli 1 opiskelija, jolle oli tehty HOJKS eli henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

Tämä ylioppilasryhmä toimi ns. ensimmäisenä pilottiryhmänä materiaalilleni, koska opetin heitä kyseisellä opintojaksolla. Näin pystyin myös reagoimaan nopeasti mahdollisiin virheisiin opintomateriaalissa ja tekemään tarvittavat korjaukset ja muutokset.

Toinen opintomateriaalia testannut joukko oli peruskoulupohjainen ryhmä. Tässä ryhmässä oli opiskelijoita 11 ja viidellä (5) opiskelijalla oli HOJKS.

Tämän ryhmän tunteja opetti toinen opettaja, joten en itse ollut havainnoimassa materiaalin toimivuutta. Olimme sopineet opettavan opettajan kanssa, että hän tarkkailee ja tekee havaintoja materiaalin toimivuudesta.

Koska tutkimusaikani oli rajallinen, ei minulla ollut mahdollista testata kuin kaksi ryhmää, joten jouduin rajaamaan vain pienen määrän tapauksia (tässä tapauksessa 24 opiskelijaa), mutta pyrin analysoimaan ne mahdollisimman tarkasti (mukaillen Heikkilä 2002, 16).

4 Mitä on oppiminen

4.1 Oppimiskäsitykset pääpiirteittäin

Rauste-Von Wrightin (2003,139) mukaan kaiken systemaattisen opettamisen ja opiskelun perustana on jokin käsitys oppimisesta, siitä, millainen on oppimistapahtuman luonne. Hänen mukaan opetustyössä muovautuvat oppimiskäsitykset sisältävät yleensä monenlaista ainesta, joissa käytäntöihin liittyvät tottumukset, asenteet ja arvot yhdistyvät olettamuksiin siitä, mitä oppilaan päässä tapahtuu oppimisprosessin kuluessa.

Opettajan opetustoimintaan vaikuttaa paljolti hänen käsityksensä oppimisesta ja opetuksesta. Oppimiskäsitykset antavat opettajalla pohjan pedagogiseen ajatteluun. (oppimateriaalit.jamk.fi).

Oppimisen tutkimuksen valtavirta oli 1910-luvulta aina 1970-luvulle asti luonnontieteellisesti orientoitunutta jolloin vallitsi ns. Behavioristinen valtakausi. Tutkimukset olivat pääsääntöisesti laboratorioissa. Kokeiden, joita tehtiin usein eläimillä, pyrittiin kartoittamaan oppimisen perusilmiöitä (Rauste-von Wright 1997, 15). Tarkoituksena oli ymmärtää oppimisen monimutkaiset muodot ärsyke-reaktio kytkeytymien pohjalta, jota voitiin säädellä vahvistamisella ts. opetuksen tavoitteena oleva reaktio vakiintuu pysyväksi käyttäytymiseksi, kun se yhdistetään ympäristöstä tulevaan ärsykkeeseen. Vahvistamisella pyrittiin parempiin oppimistuloksiin eli oikeasta vastauksesta palkittiin, väärästä vastauksesta rangaistiin (Tynjälä, P 2004, 28).

Behavioristiseen oppimiskäsitykseen kuuluu myös että oppiminen etenee osista kohti kokonaisuutta. Sen mukaan opettaminen on tiedon siirtämistä oppilaisiin ja oppimistuloksia arvioidaan määrällisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, mitä paremmin opiskelija pystyy opetetusta tiedosta toistamaan kokeessa tai tentissä, sitä paremmin hänen katsotaan osaavan (Tynjälä, 2004, 31).

1970-luvulla behavioristisen tutkimuksen väistyessä, kognitiivinen tutkimus valtasi yhä enemmän alaa. Oppimista ruvettiin tarkastelemaan tiedon käsittelyn näkökulmasta (Rauste-von Wright 1997, 16). Kognitiivisessa oppimiskäsityksessä huomio kiinnitettiin ihmismielen sisäisiin ilmiöihin, kognitiivisiin prosesseihin. Kognitiivisessa oppimisessa kiinnostus kohdistuu siihen, miten ihminen prosessoi tietoa: oppiminen nähdään tiedon prosessointina. Oppija nähdään tietoa vastaanottavana ja aktiivisena olentona. Oppiminen alkaa käytännön ongelmista ja ristiriidoista, kun oppijan taidot eivät riitäkään tilanteen hallitsemiseen. Hän joko ratkaisee ongelman etsimällä uutta tietoa tai järjestelmällä aiemman tiedon uudella tavalla. Uuden tiedon omaksuminen nähdään aina riippuvaisena aikaisemmasta tiedostan. Kognitiivisessa oppimisajattelussa pidetään tärkeänä oppijan metakognitiivisia taitoja eli oman oppimisen kriittistä arviointia. (oppimateriaalit.jamk.fi).

Humanistisessa eli kokemuksellisessa oppimisessa oppiminen pohjautuu oppijan kokemuksiin ja itsereflektioon. Oppijan pääasiallinen tavoite on itsensä toteuttaminen ja oman minuutensa kasvu. Opetuksen tehtävänä on helpottaa ja tukea oppijan itseohjautuvuutta ja kasvua (Rauste-von Wright 1997, 17). Oppimiseen liittyy myös motivaatio, vapaa tahto ja vastuu: oppijalla on vastuu omasta oppimisestaan (oppimateriaalit.jamk.fi).

Konstruktivismissa oppiminen nähdään taas tiedon rakentamisen prosessina. Keskeisenä ajatuksena konstruktivismissa on se, ettei tieto siirry vaan oppija rakentaa sen itse uudelleen. Oppijan aikaisemmat tiedot, käsitykset ja kokemukset opittavasta asiasta säätelevät hyvin paljon sitä, mitä hän asiasta havaitsee ja miten hän asiaa tulkitsee. Oppiminen on oppijan oman toiminnan tulosta (oppimateriaalit.jamk.fi).

4.2 Oppimisprosessi

Ihmisen elämä on jatkuvaa oppimista. Monia taitoja ja asioita opimme huomaamattamme, ilman, että kiinnittäisimme sen enempää huomiota niin oppimisprosessiin kuin tulokseenkaan. Oppimaankin opitaan ja siihen myös opetetaan (Julkunen toim. 1988, 25).

Yrjö Engeströmin mukaan ”täydellisessä oppimisprosessissa” oppilas on tutkija, joka etsii yleispätevää ja toimivaa selitysmallia jollekin ilmiökokonaisuudelle, koettelee muodostamaansa mallia käytännössä ja korjaa sitä.

Täydellisen oppimisen prosessi on jakautunut kuuteen osavaiheeseen, joista jokaisessa osa-alueessa oppijalta vaaditaan tietynlaisia oppimistekoja (Engeström 1988, 45).

1. Motivoituminen:

Tietoisien sisällöllisten mielenkiinnon herääminen opetettavaa asiaa kohtaan. Ristiriita vanhojen oletusten ja uuden tiedon välillä

2. Orientoituminen:

Jäsentyneen, tietoisien ennakkokuvan lähtökohtamallin muodostuminen.

Ennakkokuva opittavasta asiasta. Yksityiskohtien muodostuminen kokonaisuudeksi.

3. Sisäistäminen:

Aikaisemman ajattelu- ja toimintamallin muokkaaminen ja muuttaminen uuden periaatteen, uuden tiedon avulla.

Tiedon omaksuminen, uusi tieto suhteessa vanhaan.

4. Ulkoistaminen:

Opittavan periaatteen tai mallin soveltaminen konkreettisten ongelmien ratkaisuun. Uuden tiedon soveltaminen käytäntöön.

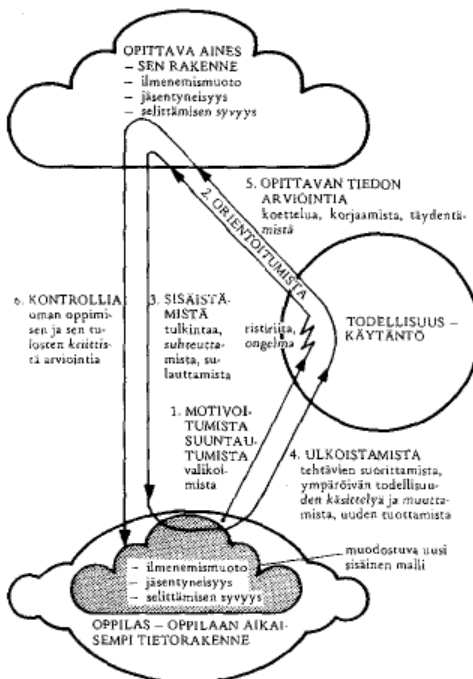
5. Arviointi:

Opittavan selitys ja toimintamallin pätevyyden ja todenmukaisuuden kriittinen tarkastelu. Opitun asian testaus ja kriittinen arviointi. Itsearviointi.

6. Kontrolli:

Oppijan oman oppimisen tarkastelu; Oman suorituksen tarkastelu ja erittely uuden ajattelu ja toimintamallin valossa sekä tarvittaessa oman suorituksen tai käsityksen korjaaminen. Oman kehittymisen arviointia.

Engeströmin (1988, 48) mukaan koko oppimisprosessi riippuu oppijan omasta motivaatiosta. Jos oppijalla ei ole varmuutta siitä miksi tai mitä pitäisi oppia, oppimisprosessia ei tapahdu.

Kuvio 4. Oppimisen malli, oppimisen vaiheet ja oppimisprosessi (Kuva: Engeström 1988, 49)

Koulussa opiskellaan sekä yksin, että yhdessä muiden kanssa. Opiskelu on aina vuorovaikutusta paitsi opettajan ja oppilaiden välillä, myös oppilaiden kesken (Julkunen 1988, 25). Vuorisen mukaan (1998, 33) myös jokainen uusi ryhmä tarvitsee jonkinlaisen lämmittelyvaiheen, jonka aikana ryhmän tunnesiteet, normit ja sosiaaliset roolit alkavat muodostua. Tämä ryhmäytyminen on tärkeää ryhmän tulevaisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen takia.

4.3 Oppimistyyli

Ihminen havainnoi ympäristöään eri aistien avulla. Käytämme näkö-, kuulo-, tunto-, haju-, maku-, ja tasapainoaistia. Myös uusia asioita oppiessaan ihminen työstää tietoa eri aistien avulla, tiedostamme sitä tai emme.

Kenneth ja Rita Dunn ovat tutkineet oppimistyyliä ja heidän määritelmänsä mukaan oppimistyyli on se tapa, jolla ihmiset keskittyvät uuden tiedon omaksumiseen. (www.erilaistenoppijoiden.liitto.fi).

Olisi hyödyllistä jos jokainen opiskelija tiedostaisi oman tapansa oppia asioita. Tunteamalla oman tyylinsä oppia, oppiminen tapahtuu suuremmalla varmuudella.

Jokaisella meistä on yksilöllinen oppimistyyli ja se koostuu monista osatekijöistä. Aistikanavat ovat yksi tärkeimmistä tekijöistä. Näitä ovat visuaalinen, auditiivinen ja kineesteettinen. Joskus puhutaan erikseen myös taktiilisesta kanavasta. Ihmisellä voi myös olla melko tasavahva yhdistelmä kahdesta aistikanavasta (www.erilaistenoppijoiden.liitto.fi).

Visuaalinen oppimistyyli

Visuaalinen oppija oppii näkemällä ja katselemalla. Hänen oppimistyyliinsä on näköhavaintoon perustuva oppiminen. Visuaalinen oppija painaa asiat mieleensä kuvina. Kuvien, taulukoiden sekä havainnollistavien kuvien käyttö opetuksessa tukee auditiivisen oppijan oppimista. Visuaalinen oppija oppii mieluummin asioita lukemalla kuin kuulemalla (LukSitKO 1/2010, 6).

Auditiivinen oppimistyyli

Auditiivinen oppija oppii parhaiten kuuntelemalla. Hän muistaa hyvin puheen, keskustelut ja äänensävyt, muistiinpanojen kirjoittaminen samanaikaisesti saattaa häiritä oppimista. Luento ja pienryhmäkeskustelut sopivat oppimismuotona auditiiviselle oppijalle

parhaiten. Opetuksessa sanalliset ohjeet sopivat auditiiviselle opiskelijalle mieluummin kuin kirjalliset (LukSitkO 1/2010, 6).

Kinesteettinen oppimistyyli

Kinesteettisellä oppijalla on yleensä hyvä kehomuisti. Tunnustelu, kokeminen, tekeminen, liike ja lihasmuisti ovat ominaista kinesteettiselle oppijalle. Kinesteettinen oppija oppii parhaiten käytännön harjoituksilla. Havaintoesitykset, kokeileminen ja tekeminen ovat tärkeitä oppimisen kannalta (LukSitkO 1/2010, 6).

Taktiilinen oppimistyyli

Taktiilinen oppija tarvitsee käsien aktiivisuutta oppimiseen. Häntä auttaa keskittymään kaikki käsin tehtävä mm. piirtely, käsien hypistely tai esimerkiksi kutominen luennon aikana. Taktiiliselle oppijalle ovat avuksi muistiinpanojen tekeminen, kuvioden piirtäminen, koristelu ja askartelu (LukSitkO 1/2010, 6).

Oppijat voidaan myös karkeasti jakaa kahtia myös sillä perusteella oppivatko he asioita kokonaisuuksista yksityiskohtiin vai päinvastoin. Tällä perusteella oppijat voidaan jakaa analyttisiin tai holistisiin oppijoihin.

Analyttinen oppija haluaa tietää kaiken yksityiskohtaisesti. Asioissa hän etenee yksityiskohdista kokonaisuuksiin. Analyttinen opiskelija tekee yhden asian kerrallaan loppuun asti ja tarvitsee faktoja päätöksen tekoon.

Holistiselle oppijalle asiakokonaisuudet ovat tärkeitä. Asioissa hän etenee kokonaisuuksista yksityiskohtiin. Holistiselle oppijalle on tärkeää tietää esimerkiksi kurssin runko etukäteen; mihin kaikki liittyy, "mitä hyötyä " asioista on. Holistinen oppija voi tehdä useampia asioita yhtä aikaa (LukSitkO 1/2010, 6).

Oppimistyyliprofiliin kuuluvat myös oppimisympäristö, henkilön fyysiset tarpeet, sosiaalisuus ja asenne opiskeluun.

Oppimisympäristö liittyy tilan valaistukseen, lämpötilaan ja ääniin. Toiset opiskelijat saattavat olla erittäin herkkiä äänille, kun taas toisten työskentelyä äänet eivät haittaa. Tämä tuo opettajalle haasteita luokkatilanteisiin. Miten järjestää jokaiselle opiskelijalle mahdollisuus sellaiseen oppimisympäristöön, missä oppiminen ei häiriinny.

Itse olen työssäni huomannut, että oppilasryhmissä on aina muutama opiskelija, joka on herkkä äänille tai kokee äänet häiritsevinä. Olemme yhdessä opiskelijoiden kanssa sopineet niin, että ammattityön tunneilla (kaavoitus ja ompelu) musiikkia voidaan kuunnella radiosta, jos se ei ketään häiritse. Muuten jokainen voi omilla nappikuulokkeillaan

kuunnella musiikkia. Tarvittaessa olen myös ohjannut opiskelijan omaan rauhalliseen tilaan tekemään töitä ja näin ollen olen pystynyt takaamaan opiskelijalle hänen tarvitsemansa rauhallisen oppimisympäristön.

Fyysisiin tarpeisiin kuuluu liikkumisen ja syömisen tarve opiskellessa, sekä vuorokauden aika. Osa tarvitsee naposteltavaa auttamaan keskittymistä, osan tarvitsee liikkua opiskellessaan ja heille paikallaan istuminen tuottaa suuria ongelmia. Toiset ovat viireimmillään heti aamusta, toiset pystyvät keskittymään paremmin iltapäivällä.

4.4 Motivaatio ja oppiminen

Vuorisen (1998, 12) mukaan motivaatiolla tarkoitetaan niitä prosesseja, jotka käynnistävät ihmisessä tavoitteellisen toiminnan. Motivaatio on kokonaisvaltainen, tiettyyn tilanteeseen liittyvä psyykinen tila, joka määrää, millä vireydellä ihminen toimii ja mihin hän suuntaa energiansa. Motivaatio ohjaa aina käyttäytymistämme. Kun jokin toiminto koetaan mielekkääksi ja halutaan tavoitella asetettuja päämääriä, ollaan valmiita tekemään voimakkaita, pitkäkestoisia ponnisteluja asian hyväksi (mukaillen Ikonen 2000, 64).

Oppiminen on vuorovaikutustapahtuma, jota ohjaavat yksilön hierarkkisesti jäsentyneet tavoitteet ja niihin liittyvä motivaatio. Opetustilanteissa opettajan tehtävänä on huolehtia siitä, että oppilaiden motivaatio opetettavaan asiaan herää ja myös säilyy. Motivaation voimakkuutta ei määrää ainoastaan opiskeltavan asian sisältö, vaan siihen vaikuttavat myös monet muut tekijät mm. opettajan persoona ja ryhmän ihmissuhteet (mukaillen Vuorinen, 22).

Vapaaehtoisessa opiskelussa perusmotivaatio on usein taattu mutta opettajan kannalta vaativinta on sellainen opetus, jonne osallistutaan tavan vuoksi tai pakosta.

Opiskelijat kokevat usein, että ammatillisessa koulutuksessa on liian paljon ns. hyödyttöntä teoriaa. Opiskelijat kokevat usein että sillä ei ole mitään tekemistä itse työn kanssa. Tällöin on tärkeää, että opettaja rakentaa motivaatiota koko opiskelun aikana selvittelemällä opiskelijoiden tavoitteita ja käsittelemällä opiskeluun liittyvää vastustusta. Tämä on oleellinen osa oppimisprosessia. Sanotaan, että motivaatio on opetuksen tulos, eikä sen edellytys (mukaillen Vuorinen, 23).

Motivaatio jaetaan sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio on opiskelijasta itsestään lähtevää motivaatiota. Opiskellessaan tuloksellisesti hän palkitsee itse itsensä ja oppiminen on hänelle näin ollen paras palkinto.

Ulkoinen motivaatio on palkkioilla, rangaistuksilla ja houkutuksilla aikaansaattua motivaatiota. Tämä johtaa yleensä pinnallisempaan ja lyhytjänteisempään oppimiseen .

Sekä sisäisellä että ulkoisella motivaatiolla on merkitystä käytännön opetustyössä. Aina opiskeluun ei löydy sisäistä paloa ja silloin kysytäänkin tahdon voimaa ja sen suuntaamista tietoisien valinnan avulla. Jos päämäärä koetaan tärkeäksi, voi opiskelija tahdon avulla suunnata opiskelunsa mihin hän haluaa.

Hyvä motivointi on yleensä kosketuksissa aina opiskelijan sisäiseen motivaatioon. Siksi opiskelijan elämäntilanteesta lähtevällä, yksilölliset erot huomioivalla opetuksella on etunsa. Siinä pyritään nojaamaan sisäiseen motivaatioon ja vahvistamaan sitä (mukailen Vuorinen, 25).

Oppimisvaikeuksisten opiskelijoiden motivaatio on usein heikko. Tämä saattaa olla seurausta koetuista epäonnistumisista ja turhautumista tai syy siihen, etteivät he menesty esimerkiksi koulussa tai sosiaalisissa tilanteissa.

Ikonen (2000, 68) on kuvaillut keinoja joilla opettaja pystyy parhaiten motivoimaan oppimisvaikeuksista oppilasta.

- Huomioi opiskelijan oppimistyyli
- Anna oppilaan tasoa vastaavaa materiaalia
- Rohkaise opiskelijaa ja anna onnistumisen mahdollisuuksia
- Anna välitöntä palautetta
- Ohjaa opiskelijaa oppimisen aikana

5 Opetusperiaatteet

5.1 Työskentelyprosessin hahmottaminen

Opettajalle opetusprosessin hallitseminen helpottaa käytännön opetustyötä. On tärkeää, että opettaja löytää tilanteeseen sopivia työtapoja ja hallitsee koko työskentelyprosessia, jotta tavoiteltua oppimista syntyy. Hyvä opettaja hahmottaa työskentelyproses-

sin kokonaisuuden ja näkee yksityiset menetelmät ja tekniikoita koskevat ratkaisut vain kokonaisuutta palvelevina yksityiskohtina (mukaillen Vuorinen 1998, 39).

Opetusperiaatteet ovat sellaisia opetusprosessiin vaikuttavia periaatteita, jotka vaikuttavat oleellisesti motivaatioon ja sen säilymiseen sekä tulosten saavuttamiseen, vaikka ne ovat riippumattomia opetuksen menetelmistä ja tavoitteista. Niiden tarkoituksena on auttaa opettajaa kokonaisuuden hahmottamisessa ja arvioinnissa (Vuorinen 1998, 39).

5.2 Käytännön opetustyön keskeiset opetusperiaatteet

Vuorinen (1998, 40) on nostanut tästä viisi asiaa, jotka ovat keskeisempiä asioita käytännön opetustyössä.

1. Havainnollistaminen ja konkretisointi

On tärkeää, että opetuksessa löydetään oikea abstraktitaso. Tämä tarkoittaa sitä, että tavoitteena ei ole löytää opetustapaa, joka olisi mahdollisimman konkreettista tai havainnollistavaa. Tärkeää olisi löytää on optimaalinen abstraktitaso suhteessa opiskeltavaan asiaan, ryhmään, aikaan ja materiaaliin resursseihin.

Havainnollistavassa opetuksessa eri aistikanavia, kuten esimerkiksi kuuloa, näköä, tuntoa käytetään hyväksi kun taas konkreettisesti opetuksessa asiat ovat lähellä todellisuutta ja opitut asiat saavat kokemuksen avulla tajuttavia sisältöjä.

2. Aktivointi

Opiskelijan aktiivisuudessa on kyse siitä, minkälaisen roolin hän ottaa tai saa suhteessa työskentelyyn. Vuorisen (1998, 50) mukaan eri oppimistyyliä kuvaavat opiskelijoiden erilaisia aktiivisuuden muotoja.

Aktiivinen osallistuja heittäytyy mielellään spontaanisti tilanteisiin. Hänelle tärkeää on konkreettinen toiminta ja osallistuminen. Aktiivinen osallistuja on usein ihmisläheinen ja reagoi asioihin tunteella.

Harkitseva tarkkailija on mielellään sivussa ja keskittyy havaintojen tekoon.

Looginen ajattelija pyrkii ymmärtämään syvällisesti ilmiöiden syitä ja seurauksia. Looginen ajattelija testaa erilaisia tulkintoja ja etsii teoriaa tai mallia, joka on yhteydessä havaintojen kanssa.

Kokeileva toteuttaja ideoi ja ottaa riskejä. Hän tekee kokemuksistaan johtopäätöksiä ja kokeilee uusia toimintamalleja. Hän on ulospäin suuntautunut ja sietää epävarmuutta.

Parhaimmat oppimisen edellytykset on sillä, kuka parhaiten kykenee käyttämään kaikkia oppimistyyliä hyödykseen.

Se minkä roolin kukin oppija valitsee on yksilöllisen kehityshistorian ja ryhmän sosiaalisen vuorovaikutuksen tulos. Jokainen opiskelija pyrkii johonkin rooliin. Tähän sosiaaliseen rooliin vaikuttaa pääsääntöisesti ympäristön odotukset. Opettajan vastuulla onkin vaikuttaa mahdollisiin roolivalintoihin omalla toiminnallaan. Opettaja voi myös välillisesti vaikuttaa roolivalintoihin osallistumalla ryhmän työskentelyilmapiiriin rakentamiseen.

Aktivointia voi tapahtua monilla eri tasoilla. Näitä ovat mm.

- Älyllinen aktivointi johon kuuluvat äly, ymmärrys ja ajattelu.
- Elämyksellinen aktivointi, johon kuuluu mm. tunne, kokemus ja asenteet.
- Toiminnallinen aktivointi, johon kuuluu toiminta ja harjoittelu.

Se mikä aktivointi tuottaa parhaimman hyödyn, riippuu tavoitteista ja konkreettisesta opetustilanteesta.

Tiedollisissa tavoitteissa yhteiset pohdinnat ja ongelmanratkaisutehtävät ovat luontevinta aktivointia kun taas taitojen harjoittelussa toiminnallisesta aktivoinnista on eniten hyötyä (mukaillen Vuorinen 1998, 51-52).

3. Vaihtelu

Opetusmenetelmien vaihtelulla on suuri merkitys vireystason säilyttämiseksi.

Jos menetelmällisiä vaihteluita on opetuksessa liian vähän, tästä on usein seuraamuksena tylsistymistä tai työrauha häiriintyy. Jos ryhmällä on motivaatiovaikeuksia, opetuksen muodon vaihtelulla on suuri merkitys. Optimaalisen vaihtelurytmin löytäminen opetusryhmän kanssa on yhteydessä opettajan herkkyyteen reagoida ryhmädynamiikan vaihteluihin.

4. Yhteistoiminta ja yksilöinti

Tavoitteet opiskelussa voidaan jakaa yksilöllisiin ja yhteisöllisiin tavoitteisiin. Yksilölliset tavoitteet kertovat mitä opiskelijan pitäisi osata työskentelyn jälkeen. Yhteisölliset tavoitteet taas kertovat koko ryhmän kasvun suunnan ja mitä ryhmässä toimimisen taitoja heidän tulisi saavuttaa.

Usein oppimista ajatellaan vaan yksilön kannalta ja taitoja testataan henkilökohtaiselta kannalta. Mutta käytännön elämässä esimerkiksi työpaikoilla, kotona tai muussa yhteiskunnallisessa toiminnassa yksilöllisten taitojen hyödyllisyys on sidoksissa vahvasti yhteisöllisiin taitoihin. Opettajalta tämä vaatii suurta luottamusta siitä, että opiskelijat kantavat itse vastuun työskentelystä.

Yksilöinnillä tarkoitetaan sitä, että eri yksilöiden oppiminen, oppimishalu, elämäkokemus, ongelmat ja tavoitteet on otettava huomioon koska ne voivat olla hyvinkin erilaisia. Oppimateriaaleissa tämä on huomioitu esimerkiksi siten, että tehtävät ovat eri vaikeusasteisia tai niille ketkä haluavat syventää tietämystään, on tarjolla lisätehtäviä. Yksilöinnissä jokainen työskentelee omien edellytystensä mukaisesti.

5. Palaute

Palaute on informaatiota, jota opiskelija saa työskentelystään ja opettaja opettamisestaan. Palaute voi olla joko suoraa tai välillistä.

Palaute on parhaimmillaan silloin, kun opettaja kantaa huolta opiskelijoidensa oppimisesta ja miten opiskelijat itse kokevat opiskelun. Se auttaa opettajaa kehittämään omia taitojaan ja parantamaan opetuksen tuloksia.

Palautteeseen kuuluu myös negatiiviset asiat. Opettajan on varauduttava myös kriittiseen palautteeseen, jos hän haluaa olla selvillä ryhmänsä oppimistuloksista (mukailen Vuorinen, 51-63).

6 Oppimiseen liittyvät vaikeudet

6.1 Yleistä oppimisvaikeuksista

Oppimisvaikeudet ovat yksi keskeisistä lapsen kehitystä uhkaavista riskitekijöistä. Jopa 20 % väestöstä kokee erilaisia oppimisvaikeuksia (Hämäläinen & Oksanen 2015, 4).

Oppimisvaikeudet kärjistyvät helposti kouluikässä, jolloin oppimissaavutuksiin liittyvästä kilpailusta koituvat sosiaaliset paineet ja lapsen tai nuoren lähipiirin tulkinnat koulussa menestymättömyydestä voivat laventua koulunkäyntiä mutkistavaksi motivaatio-ongelmaksi.

Oppimisvaikeuksia on monenlaisia. Vaikeuksia voi olla mm.:

- Lukemisessa
- Luetun ymmärtämisessä
- Kirjoittamisessa
- Matemaattisessa hahmottamisessa
- Avaruudellisessa hahmottamisessa
- Suuntien hahmottamisessa
- Ajan hahmottamisessa
- Motoriikassa
- Keskittymisessä
- Tarkkaavaisuudessa

(mukaillen nmi.fi).

Oppimisvaikeudet saattavat ilmetä hitaana tai poikkeavana taitojen omaksumisena. Usein ne havaitaan varhaislapsuudessa esimerkiksi motoriikan, kielellisen kehityksen, tarkkaavaisuuden tai hahmottamisen vaikeuksina. Kouluikässä ne ilmenevät lukemisen, luetun ymmärtämisen, kirjoittamisen tai laskemisen perustaitojen oppimisen vaikeuksina tai puutteina tarkkaavaisuuden tai toiminnanohjauksen taidoissa. Monilla nämä oppimisen ongelmat jatkuvat vielä aikuisinakin vaikeuttaen arjen hallintaa ja kouluttautumista (mukaillen www.nmi.fi).

Oppimisvaikeudet voivat johtua monista syistä. Näitä syitä on mm:

Geenit/perimä

Yleisin syy on perimä. Lukivaikeutta saattaa esiintyä usein suvuittain.

Hetket ennen syntymää, sen aikana ja jälkeen

Jos lapsi syntyy keskosena, hänellä on lievä hapenpuute synnytyksen aikana tai äidillä on raskausmyrkytys, riski oppimisvaikeuksiin on hieman suurempi kuin muutoin. Myös odottavan äidin sairaudet, tupakointi ja päihteiden käyttö saattavat vaikuttaa sikiön kehitykseen ja myöhempisiin oppimisvaikeuksiin.

Varhaislapsuuden sairaudet

Toistuvat korvatulehdukset ikävuosina 0-3v ja niiden aiheuttama kuulon alenema saattaa olla yhteydessä myöhempään vaikeuksiin lukemisessa ja matematiikassa.

Vammat

Aivojen tai aistielinten vammautuminen onnettomuudessa voi johtaa oppimisvaikeuksiin

Sattuma

Oppimisen pulmia voi esiintyä myös ilman edellä mainittuja riskitekijöitä

Ympäristön merkitys ja opettamisen vaikeus

Nykyisin puhutaan siitä, onko henkilön oppimisen tapa erilainen kuin hänelle tarjottu opetus ja oppimisympäristö. Onko tuki opiskelijalle ollut riittävää ja onko käytössä mahdollisia apuvälineitä (mukaillen Hämäläinen & Oksanen 2015, 18-19).

Oppimisvaikeuksiin liittyy myös muita ongelmia. Opetuksen kannalta tarkasteltuna oppimisvaikeuksista kärsivällä opiskelijalla ilmenee ongelmia mm.

- Masentuneisuutta
- Itsetunto ongelmia
- Suuria poissaoloja opinnoista
- Alisuoriutumista
- Yrittämisen puutetta
- Hitautta
- Huolimattomuutta

6.2 Opetuksen mukauttaminen

Opettajan työ vaatii päivittäistä luovuutta. Opetettavaan luokkaan mahtuu monenlaista oppijaa ja opettajan on mahdollistettava kaikille oppimisen mahdollisuus. Kun lapsella tai nuorella on paljon oppimisvaikeuksia tai mukauttamistarpeita, on tärkeää murtaa vanha opettajaperinne, jonka mukaan opettaja yksin suunnittelee opetuksen. Jotta

opiskelijan opetus sujuisi mahdollisimman hyvin, tarvitaan yhteistyötä opettajan, oppilashuoltoryhmän ja muiden osallistujien kanssa.

Saloviidan (1999, 130) mukaan perinteinen opetustapa on väistymässä oppilaskeskeisen opetuksen tieltä. Tämä perinteinen opetusmalli vaatii kaikilta opiskelijoilta vakioitua ja samankaltaista käyttäytymistä. Oppilaat joilla on oppimisvaikeuksia, putoavat kuitenkin helposti kärryiltä. Perinteinen luokkaopetus on tämän tyyppisille opiskelijoille kaikista haastavin mahdollinen kouluympäristö.

Oppimisvaikeuksista opiskelijaa voidaan kuitenkin tukea myös tällaisessa ympäristössä. Parempi ratkaisu olisi kuitenkin se, että opettaja lähtisi kehittämään omaa opetustyyliään oppilaskeskeisempään suuntaan.

Oppilaskeskeinen opetus tarjoaa erinomaisia mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen vaikka luokkakoko olisikin suuri.

Saloviita (1999) on esittänyt joitakin ideoita, joita voidaan käyttää luokkatilanteessa tukemassa erilaisten oppijoiden menestymistä. Olen tässä mukailnut hänen näkemyksiään omiin kokemuksiini.

Tee ryhmätyötä

Yhteistyö oppilashuollon, ERKON ja muiden tahojen kanssa on tärkeää. Keskustele mitä opetetaan ja miten opetetaan.

Jaa muiden opettajien kanssa suunnitelmiasi opetuksesta. Heiltä voi saada yleisiä ideoita ja ajatuksia siitä, miten opetusta voi mukauttaa tiettyjen oppilaiden tarpeisiin.

Suunnittele opetus oppilaskeskeisesti

Opetussuunnitelman voi nähdä laajempänä käsitteenä kuin pelkästään kokoelmana tiettyjä opetussisältöjä. Se voidaan ajatella koostuvan myös erilaisista oppimisen strategioista, keskeisistä käsitteistä, vuorovaikutusmuodoista ja arvoista.

Opetussuunnitelman mukauttaminen tarkoittaa opetuksen sisältöjen, syvyyden, alueen ja vaikeusasteen vaihtelemista oppilaskohtaisesti. Mukauttamisen tarkoitus on luoda kaikille oppilaille mahdollisimman mielekkäitä ja hyödyllisiä oppimiskokemuksia. Oppilaskeskeisellä suunnittelulla opettaja mukauttaa opetuksen jokaisen oppimistyylin, tietojen ja kiinnostuksen mukaan. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä että opiskelijoille, joille oppiminen ei tuota vaikeuksia, saisivat haasteellisempia töitä sekä erilaisia yksi-

tyiskohtaharjoituksia olisi enemmän, jolloin oppimista ja osaamista syvennettäisiin. Nämä opiskelijat voisivat myös toimia omana ”ryhmänään”.

Oppilaat joilla on oppimisvaikeuksia, töiden vaikeustaso voisi olla helpompi ja yksityiskohta harjoitusten määrä pienempi. Opiskelijoilla olisi apunaan myös ns. ”kakkosopettaja”, jos se on vain resursoinnin puolelta mahdollista. Harjoiteltavat tuotteet olisi suunniteltu niin, että niiden valmistaminen onnistuu jakson puitteissa. Näin saataisiin myönteisiä onnistumisen tunteita josta seurauksena on yleensä motivaation kasvu.

Hyödynnä oppilaitten vahvuuksia

Hyvän opetuksen lähtökohta on se, että opettaja tuntee oppilaansa. Tutustuminen opiskelijoihin, heidän taustoihinsa sekä vahvuuksiinsa ja heikkouksiinsa edesauttaa vuorovaikutusta opiskelijan ja opettajan kesken.

Käytä vaihtelevia opetusmenetelmiä

Hyvä vaihtoehto perinteiselle tuntiopetukselle olisi esimerkiksi yhteistoiminnallinen opetus. Yhteistoiminnallinen oppiminen tarkoittaa opetuksellisen pienryhmän käyttämistä opetuksessa, eli oppilaat työskentelevät ja oppivat yhteistyössä keskenään. Opettaja olisi tarvittaessa kuitenkin aina apuna ja saatavilla.

Pienryhmissä vältettäisiin kilpailuhenkeä luokassa ja ylitettäisiin ne puutteet joita yksilötyöskentely tuo tullessaan. Yhteistoiminnallinen oppiminen antaa myös mahdollisuuden oppia ja työskennellä yhdessä.

Ryhmät voitaisiin jakaa niin, että niissä olisi sekä ns. ”hyviä tekijöitä”, että opiskelijoita, joilla on oppimisvaikeuksia. Osaavat opiskelijat voisivat täten toimia tutoreina ja auttaa näin ollen oppimisvaikeuksista luokkatoveria.

Yhteistoiminnallinen oppiminen auttaa myös ymmärtämään ja kunnioittamaan toisia oppilaita sekä kehittämään vuorovaikutukseen perustuvia taitoja.

Suoritusten harjoittelu ja toistaminen on peruskeino taidon oppimiseen ja lisääntyvään hallintaan. Oppimisvaikeudet voidaan pyrkiä voittamaan siten, että lisätään harjoittelukertoja. Tehtäviä voidaan pilkkoa pienempiin osiin ja harjoitella niitä, ennen siirtymistä suurempiin kokonaisuuksiin. Vaatetusosastolla tämä voisi olla esimerkiksi luomani harjoitustehtävän kaltaisten tehtävien tekemistä aina ennen varsinaisen työn työstämistä.

7 Opetussuunnitelma ja HOJKS

7.1 Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma on yksi opettajan tärkeimmistä työkaluista. Perinteisesti opetussuunnitelma sisältää sekä koulutuksen arvopohjan että niiden tiedollisen ja taidollisen tavoitteiden joukon, joiden oppimista pyritään mahdollistamaan: tavoitteena yksilön maailmankuvan jäsentäminen ja rikastuttaminen. Organisaation tasolla opetussuunnitelmaa voidaan taas vastaavasti pitää yhteisön jaettuna ja merkityksellisenä "kertomuksena" siitä, mitkä ovat yhteisön tavoitteet ja miten niihin pyritään. Näin ymmärrettynä opetussuunnitelma on yhteisön jaetun asiantuntijuuden työväline, joka vaatii reflektointia työtettä organisaation kaikilla tasoilla (Rauste-Von Wright, Von Wright, Soini 2003, 203).

Julkunen (1998) on teoksessaan määritellyt opetussuunnitelman eri tasoja. Kirjoitettu opetussuunnitelma eli opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet toimii pohjana koulujen tai oppilaitosten itse "räätälöimille" opetussuunnitelmille ns. tarkoitetuille opetussuunnitelmille. Näissä on määritelty aihekokonaisuudet sekä oppiaineitten ja oppilasryhmien tavoitteet ja sisällöt. Tämän jälkeen opettaja vielä itse luo näiden pohjalta oman suunnitelman, joka on sekä toteutunut että oppilaiden kokema opetussuunnitelma (mukaanlaskien Julkunen 1998, 203). Puhutaan myös toteutussuunnitelmasta.

7.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS

Kaikki me opimme eri tavalla. Oppilaiden yksilöllisiin oppimisvalmiuksiin ja tarpeisiin vastataan yhä useimmin laatimalla heille henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS.

Ammatillisessa koulutuksessa erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle on laadittava aina kirjallinen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS (Laki ammatillisesta koulutuksesta, 20 §).

Suunnitelman tulee sisältää:

- suoritettava tutkinto
- opetuksessa noudatettavat tutkinnon perusteet

- tutkinnon laajuus
- opiskelijalle laadittu henkilökohtainen opetussuunnitelma
- opiskelijan saamat erityiset opetus- ja opiskelijahuollon palvelut
- muut henkilökohtaiset palvelu- ja tukitoimet sekä
- erityisopetuksen perusteet

HOJKS tulee laatia opiskelijan, tarvittaessa hänen huoltajansa, aikaisemman koulun edustajien sekä opettajien ja opiskelijahuollon asiantuntijoiden kanssa (www.edu.fi).

Omnian ammattiopistossa ensimmäisen vuoden ryhmille teetetään luki- ja matematiikkaseulonnat. Tässä ovat mukana sekä ryhmänohjaaja että erityisopetuksen koordinaattori eli ERKO. Osalla opiskelijoita on seurannut HOJKS jo peruskoulusta asti, toisille ammatillisen koulutuksen seulan tulokset kertovat tarvetta laatia HOJKS opintojen tukemiseksi.

Erityisen tuen tarve määritellään aina uudestaan ammatillisten opintojen alussa riippumatta siitä, onko opiskelija saanut erityisopetusta perusopetuksessa. Näin tukitoimet saadaan kohdennetuksi yksilöllisiin tuen tarpeisiin, sillä opiskelijan tuen tarve riippuu siitä ympäristöstä, jossa hän opiskelee.

Usein erityisopetuksen tarve ilmenee vasta ammatillisessa koulutuksessa. Uusi elämänvaihe ja uusi oppimisympäristö voi nostaa esiin esim. motivaatio-ongelmia, käyttäytymisen oireita, päihteiden käyttöä ja muita sosiaalisia tai mielenterveyden ongelmia. Joillakin opiskelijoilla oppimisvaikeudet tulee tunnistetuiksi vasta ammatillisessa koulutuksessa (oppimateriaalit.jamk.fi).

Jos ammattitaitovaatimuksia on mukautettu, henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan eli HOJKS:in sisältyy henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa määritellään opiskelijan yksilölliset oppimisen tavoitteet. Ne perustuvat hänen opiskelemaisensa tutkinnon perusteisiin.

Tavoitteita voidaan mukauttaa opiskelijan edellytysten mukaan joko niin, että kaiken opetuksen tavoitteet on mukautettu, tai mukauttamalla vain yhden tai sitä useamman tutkinnon osan tavoitteet.

Opetuksessa tulee keskittyä opiskelijan vahvojen osaamisalueiden tukemiseen, jotta hänelle taataan hyvät mahdollisuudet sijoittua työhön. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työssä harjaantumiseen työssäoppimisjaksojen aikana (www.edu.fi).

7.3 Yleistä opetusmenetelmistä

Opetussuunnitelman ohella opetusmenetelmiä on perinteisesti pidetty opettajan työn tärkeimpänä osaamisalueena. Jokaisella opettajalla on oma tapansa toimia ja opettaa. Erilaisia opetusmenetelmiä on olemassa valtavasti ja jokainen opettaja valitsee itse mitä niistä käyttää. Tässä työssä en lähde sen enempää yksilöimään eri opetusmenetelmiä vaan käsittelen aihetta yleisesti.

Eri menetelmiä kannattaa aina soveltaa tilanteen mukaan, opettavan aiheen, ryhmän, käytettävissä olevan ajan jne. kannalta. Ei ole olemassa vain yhtä opetustapaa, joka kattaisi kaikki tilanteet. Opetusmenetelmän valinta on tärkeää, jotta päästäisiin oppimisen näkökulmasta parhaaseen mahdolliseen tulokseen (mukaillen Vuorinen 1988, 71).

Opetusmenetelmän valintaan vaikuttaakin oleellisesti myös se, millaisia taitoja opiskelijoiden halutaan oppivan.

Opetuksen ja opetusmenetelmien tavoitteena on auttaa opiskelijoita oppimaan tavoitteena olevia tietoja, taitoja tai asenteita. Myös opiskelijan henkilökohtainen oppimisprosessi ja aiemmat tiedot, taidot, kokemukset ja asenteet ovat jokaisella opiskelijalla erilaiset. Nämä vaikuttavat suuresti oppimiseen.

Perinteisessä opetustavassa koko opetusryhmä etenee samassa opettajan määräämässä tahdissa. Opettaja on aktiivinen ja oppilaat ovat yleensä passiivisia vastaanottajia. He kuuntelevat, vastaavat kysyttäessä ja tekevät tehtäviä. Oppilaat joilla on käyttäytymishaasteita tai oppimisvaikeuksia, putoavat pois helposti tällaisesta kyydistä.

Opiskelijalle voidaan tällaisessa tilanteessa antaa tarvittavia tukitoimia, mutta olisi myös tärkeää, että opettaja lähtisi kehittämään omaa opetustyyliään oppilaskeskempään suuntaan (Saloviita 1999,130-131).

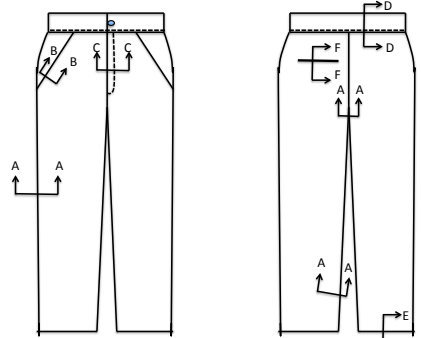
8 Harjoitusmateriaalin testaaminen

8.1 Harjoitusmateriaalin työstäminen

Tutkimukseen tarkoitettun materiaalin työstämisen aloitin hyvissä ajoin ennen jakson alkua. Harjoitustehtävä oli suunniteltava niin, että yhteen tuotteeseen mahtuisi mahdol-

lisimman monta harjoiteltavaa yksityiskohtaa. Tuote ja sen osat piti kaavoittaa ja ompelulliset rakenteet suunnitella hyvin. Kappaleiden leikkuun jälkeen aloitin työvaiheiden kuvaamisen. Näin jatkoin ompelua ja kuvaamista aina työvaihe kerrallaan. Lopputuloksena oli valmis tuote ja jokaisesta työvaiheesta kuva. Jokaisen työvaiheen kohdalla kirjoitin myös ylös mitä olin tehnyt, jotta tarvittava ohjeistustieto oli helpompi liittää materiaalin kuvateksteiksi ja ohjeiksi.

Housun tasokuva ja poikkileikkauskuvat:

Maria Söderström-Niemelä 2015 5

Tarvittavat kaavat löytyvät valmiina, kopioi ne itsellesi

Kaavat miehustakankaasta ja tarvittavien kappaleiden määrä leikkuun jälkeen:

1. Etukappale oikea	1 kpl
2. Etukappale vasen	1 kpl
3. Takakappale	2 kpl
4. Sivupala	2 kpl
5. Taskupussin kaitale	2 kpl
6. Reunakaitale	3 kpl
7. Suojakaitale	3 kpl
8. Litsi	1 kpl
9. Vyötärökaitale oikea	1 kpl
10. Vyötärökaitale vasen	1 kpl

Muuta tarvittavaa:

Housun vetoketju 20 cm
Tukinauhaa etukappaleiden taskusuihin
Tukikangaskaitaleet napinlätitaskuihin
Tukikangasta vyötärökaitaleille

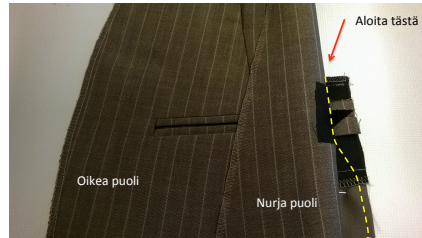
Kaavojen osat vuorikankaasta:

11. Sivupalan jatke	2 kpl
12. Taskupussi viistotaskuun	2 kpl
13. Napinlätitaskun ylempi ja alempi taskupussi	2 kpl

Maria Söderström-Niemelä 2015 3

30. Ompele taskupussi umpeen siten, että asetat miehustan oikean puolen itseesi vasten ja käännät reunaan niin, että saat taskun kaitaleet näkyviin. Aloita ompelu oikealta puolelta.

Ompele tikki "kolmion" päältä, mahdollisimman läheltä miehustaa. Tämä ommel sitoo kaitaleet pysymään paikoillaan. Jatka ommelta vinosti kohti taskupussin reunaan ja ompele taskupussi ympäri annetulla saumavaralla. Lopussa palaa taas lähelle miehustaa ja ompele vasen puoli samoin kuin aloitus. Huolittele ympäriinsä.

Maria Söderström-Niemelä 2015 31

53. Käänä vyötärökaitale niin, että oikeat puolet ovat vastakkain. Käänä alempi saumavara myös alaspäin, että saumavarat ovat tasan alareunasta.

54. Ompele KE-linjaa pitkin. Leikkaa ylimääräinen saumavara pois (jää n. 0,5 cm).

55. Käänä kulma oikein päin ja silitä.

Maria Söderström-Niemelä 2015 51

Kuvio 5. Oppimateriaalin ohjesivuja (Kuvat: Maria Söderström-Niemelä 2016)

Materiaalin tekemiseen kului odotettua enemmän aikaa, kuin olin kuvitellut. Valokuvia joutui myös jonkin verran korjaamaan tietokoneella paremman laadun saamiseksi, joka sinällään vei jo oman aikansa. Myös tehtävän alustus oli mietittävä, sekä piirrettävä tuotteen eri rakenteita kuvaavat poikkileikkauskuvat.

Kun kaikki oli valmista, tulostuslaatu olisi saanut olla parempi, mutta pääsääntöisesti kuvat olivat kirkkaita ja selkeitä. Harjoitustehtävä on myös tallennettu sähköisesti Moodleen muiden opettajien käytettäväksi.

8.2 Materiaalin testaaminen ryhmillä

Ensimmäinen ryhmä jolle testasin materiaalia oli syksyllä 2015 aloittanut ylioppilaspohjainen ryhmä. Ryhmässä opiskeli 13 opiskelijaa joista 12 oli naista ja 1 mies. Ryhmä ei ollut minulle entuudestaan tuttu. Tämä mahdollisti sen, että saatoin ilman ennakkokäsityksiä arvioida ryhmän työskentelyä.

Ennen tehtävänantoa kerroin opiskelijoille tulevasta harjoitustehtävästä. Selvitin heille, mihin tarkoitukseen olin kyseisen tehtävän valmistanut ja mitä halusin sillä tutkia. Kerroin myös, että tehtävään liittyi survey-kyselylomake, jonka jokainen tehtävään osallistunut tulisi täyttää.

Tehtävän aloitin siten, että ohjeistin ensin jokaista opiskelijaa kopioimaan itselleen tarvittavat kaavat. Kaavojen leikkuun jälkeen kävimme materiaalin kokonaisuudessaan yhdessä läpi. Tarkistimme, että jokaisella oli tarvittava määrä kaavoja. Pohdimme sen jälkeen yhdessä, kuinka monta kappaletta kutakin kaavaa on leikattava kankaasta, jotta saadaan kaikki housuun tarvittavat kappaleet. Näin saimme myös mietittyä oikeanlaisen leikkuusuunnitelman.

Piirsimme opiskelijoiden kanssa yhdessä rakenteiden poikkileikkauskuvat, koska mielestäni rakenteet hahmottaa helpommin, kun ne itse piirtää.

Seuraava vaihe oli kaavojen asettelu kankaalle, jonka jokainen sai itsenäisesti tehdä. Tarkastettuani leikkuusuunnitelman, oli opiskelijalla tämän jälkeen lupa leikata kappaleet kankaasta. Tämän jälkeen oli mahdollisuus aloittaa tuotteen työstämistä ohjeiden avulla.

Opiskelijat aloittivat hyvin eri tahdissa työstämään materiaalia poissaolojen ym. syiden takia. Tämä sinänsä ei haitannut, koska tutkimuksen tarkoituksena olikin selvittää myös, kuinka itsenäisesti tuotetta oli mahdollista tehdä ohjeiden avulla.

Tehtävän tekemiseen olin varannut jaksosta noin 2,5 viikkoa. Arvioin, että siinä ajassa olisi realistista saada harjoitus tehtyä. Koko harjoituksen ajan havainnoin opiskelijoiden työskentelyä. Suurin osa ryhmän opiskelijoista suoriutui tehtävästä pääsääntöisesti ilman ongelmia. Saatoimme joidenkin opiskelijoiden kanssa katsoa yhdessä tuotteen vaikeimmat kohdat ja rakenteet, muuten työskentely sujui ongelmitta.

Muutamalla opiskelijalla oli joissakin kohdissa vaikeuksia hahmottaa kappaleiden ompelua, mutta halusivat silti ensin miettiä itsenäisesti ratkaisua ohjeiden avulla ennen kuin pyysivät minulta apua.

Joillakin opiskelijoilla oli hahmottamisen kanssa erityisiä vaikeuksia. Jouduimme yhdessä useampaankin otteeseen katsomaan sekä tehtävän kuvaa että tuotteen osia ja miettimään miten kappaleet asettuvat, jotta olisivat samalla tavalla kuin harjoitusmateriaalin kuvassa.

Koko harjoituksen ajan kävimme opiskelijoiden kanssa keskustelua oppimateriaalista ja sen toimivuudesta käytännössä. Palaute oli pääsääntöisesti positiivista ja materiaali koettiin hyödylliseksi ja se helpotti tehtävästä suoriutumista. Rohkaisin opiskelijoita antamaan myös negatiivista palautetta ja kehittämissuhteita jos siihen oli tarvetta.

Seuraava ryhmä, joka testasi opetusmateriaalia oli ensimmäisen vuoden peruskoulu-pohjainen ryhmä. Ryhmässä oli 10 naispuolista opiskelijaa ja 1 miesopiskelija. Tässä ryhmässä viidellä (5) opiskelijoista oli HOJKS eli ryhmässä oli paljon erilaisia oppimisvaikeuksia omaavia opiskelijoita.

Tässä jaksossa ryhmää opetti toinen opettaja ja olimme käyneet läpi hänen kanssaan, miten tehtävä ohjeistetaan. Sovimme myös sen, että opettaja havainnoi opiskelijoita tehtävän aikana ja näistä havainnoista keskustelemme jakson päättymisen jälkeen.

Jaksojen loputtua teetin ryhmillä surey-kyselyn koskien opintomateriaalia. Kävimme opiskelijoiden kanssa ensin lomakkeen yhdessä läpi ja kerroin vielä heille mihin tarkoitukseen lomaketta käytetään. Keskustelimme myös siitä, että oli tärkeää vastata kysymyksiin rehellisesti ja totuudenmukaisesti, jotta kyselystä saatava tulos olisi mahdollisimman todenmukainen. Molemmat ryhmät vastasivat saman aikaisesti kyselyyni.

<p>Kysely oppimateriaalin toimivuudesta housujaksolla</p> <p>Tällä kyselylomakkeella on tarkoitus selvittää housujaksolla käytetyn opetusmateriaalin (housuharjoitus) toimivuutta ja hyödyllisyyttä tehtävän onnistumisen kannalta.</p> <p>Kyselyn tuloksia analysoidaan selvitetään onko opetusmateriaalilla myönteisiä vaikutuksia oppimiseen ja onko tämätymyypisellä opetusmateriaalilla tarvetta myös muiden jaksoiden vastaavissa harjoitustehtävissä.</p> <p>Kaikki annetut vastaukset ovat luottamuksellisia. Kyselylomake liittyy opettaja Maria Söderström-Niemelän opintoihin Metropolia ammattikorkeakoulussa (Vestonomi YAMK) ja vastauksia käytetään osana opintoihin liittyvää kehittämissanketta.</p> <p>Vastaathan kyselyyn rehellisesti. Näin vastauksista kerätty yhteenveto on mahdollisimman todenperäinen ja luotettava.</p> <p>Kiitos osallistumisestasi !</p> <p style="text-align: center;">KYSELY ALKAA SEURAAVALLA SIVULLA </p> <p style="text-align: right;">1</p>	<p>Valitse kunkin väittämän kohdalla lähinnä mieltäpidettäsi oleva vaihtoehto. Kaikki kysymykset ovat pakollisia.</p> <p>Kysymysasteikon vastausvaihtoehdot:</p> <p>5 = Täysin samaa mieltä 4 = Jokseenkin samaa mieltä 3 = Ei samaa eikä erimielä 2 = Jokseenkin eri mieltä 1 = Täysin eri mieltä</p> <p>1. Vastaajan perustietoja</p> <p>Opiskelen peruskoulupohjaisessa ryhmässä ☐</p> <p>Opiskelen ylioppilaspohjaisessa ryhmässä ☐</p> <p>Minulla on HOJKS ☐</p> <p>Minulla ei ole HOJKS:ia ☐</p> <p>2. Housuharjoitusmateriaalin visuaalinen ilme</p> <p>Harjoitusmateriaalin visuaalinen ilme oli kiinnostusta herättävä</p> <p style="text-align: center;">5 4 3 2 1</p> <p>Täysin samaa mieltä ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Täysin eri mieltä</p> <p style="text-align: right;">2</p>
--	--

Kuvio 6. Esimerkkisivuja Survey-kyselystä (Kuvat: Maria Söderström-Niemelä 2016)

9 Tutkimuksen analysointi ja tulokset

9.1 Kyselylomakkeiden jaottelu

Survey-tutkimuskyselyyni vastasi 21 opiskelijaa.

Aloitin kyselylomakkeiden läpikäymisen jakamalla ne ensi yo ja pk ryhmiin. Tämän jälkeen kävin lomakkeet läpi ja jaottelin ne vielä ryhmiin sillä perusteella, oliko lomakkeen täyttäjällä HOJKS vai ei.

Ylioppilasryhmässä yhdellä vastaajalla oli HOJKS ja peruskouluryhmässä neljällä vastaajista oli HOJKS. Kahdessa peruskouluryhmän lomakkeessa ei ollut mitään merkintöjä kysyttäessä HOJKS:ia.

Taulukko 1. Survey-lomakkeiden jaottelu ryhmiin HOJKS:in mukaan

	HOJKS	Ei ole HOJKS	Ei vastattu kysymykseen
Peruskouluryhmä	4	5	2
Ylioppilasryhmä	1	9	

Aloitin kyselylomakkeeni kysymällä ensin muutaman yleisen kysymyksen koskien materiaalin visuaalisen ilmeen merkitystä, tekstin selkeyttä ja ymmärrettävyyttä sekä kuvien selkeyttä. Nämä kysymykset eivät sinänsä liity oppimiseen, mutta mielestäni materiaalin ulkonäöllä ja visuaalisella ilmeellä, tekstin- ja kuvien selkeydellä on myös hyvin suuri merkitys tehtävän houkuttelevuuden kannalta.

Lähdin näitä kysymystä purkamaan siten, että ryhmällä tai HOJKS:illa ei tässä ollut merkitystä, vaan käsittelin kaikkia vastaajia ”yhtenäisenä joukkona”. Koska kyselyyn vastaajien joukko oli pieni (21 vastaajaa) niin käsittelen tuloksia vastattujen henkilömäärien mukaan. Analysoin myös näitä kysymyksiä yhtenä kokonaisuutena ja suuntaantavana informaationa tulevia oppimateriaaleja ajatellen.

Kysymys 1.

Harjoitusmateriaalin visuaalinen ilme oli kiinnostusta herättävä

Kysymys 2.

Materiaalin teksti oli selkeää ja helppolukuista

Kysymys 3.

Materiaalin kuvat olivat selkeitä ja helposti ymmärrettäviä

Kahdesta ensimmäisestä kaaviosta voidaan huomata, että vastausten hajonta ei ole ollut kovin suuri. Suurin osa vastaajista eli kymmenen (10) oli ”jokseenkin samaa mieltä” siitä, että materiaalin visuaalinen ilme oli kiinnostusta herättävää ja teksti oli selkeää ja helppolukuista. Kahdeksan (8) vastaajista oli ”täysin samaa mieltä” ja kolme (3) vastaajista ei ollut samaa eikä erimieltä. Yhdessä lomakkeessa ei oltu vastattu kysymyksen. Tuloksista voidaan päätellä, että visuaaliseen ilmeeseen sekä selkeyteen ollaan oltu pääsääntöisesti tyytyväisiä. Seuraavissa materiaaliprojekteissa näihin asioihin osaan kiinnittää tulosten perusteella enemmän huomiota.

Eniten tuloksissa on hajontaa kun kysyin materiaalin kuvien selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Kahdeksan (8) vastaajista oli ”jokseenkin samaa mieltä” ja Kuusi (6) vastaajista ”täysin samaa mieltä” väittämiini. Eniten hajontaa tuotti neljän (4) vastaajan ”ei samaa eikä eri mieltä” ja kolmen (3) vastaajan ”jokseenkin eri mieltä”.

Tämä tulos antaa ymmärtää, että kuvien laatuun ja ymmärrettävyyteen on jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota. Kuvien täytyy olla tarpeeksi suuria ja värien selkeitä. Työvaiheista voisi olla useampikin kuva ja eri kuvakulmista.

Harjoituksessa käytettävän materiaalin värin täytyy olla vastaisuudessa selkeämpi ja ommellangan selkeästi erottuva. Kirkkaat vaaleat värit kankaissa kuten keltainen tai vaalean sininen näyttävät kuvissa paremmilta kuin nyt käyttämäni ruskea. Ompelulanka olisi hyvä vastaisuudessa käyttää kirkkaita värejä kuten punaista tai kirkkaan sinistä.

Harjoitusmateriaalin kuvissa eri kappaleet ovat hyvin saman värisiä. Kappaleiden hahmottamisen kannalta eri värit voisivat edesauttaa kuvan ymmärrettävyyttä ja selkeyttä. Olin tässä harjoitusmateriaalissa korostanut ompeleita tietokoneella tehdyllä kirkkaan värisellä katkoviivalla sekä nimennyt tekstein kappaleiden oikeat tai nurjat puolet helpottamaan hahmottamista.

Kuvio 7. Housuharjoituksen ohjesivuja (Kuva: Maria Söderström-Niemelä 2016)

Myös tulostuslaadulla on selvästi merkitystä kuvan ymmärrettävyyden kannalta. Seuraavia materiaaleja tulostettaessa tumma-vaalea sävykontrasti on tarkistettava huolellisesti ja näin ehkäistä huono tulostusjälki.

9.2 Harjoitusmateriaalin toimivuus käytännössä oppimisen kannalta

Lähdin analysoimaan kysymysten tuloksia tutkimusongelmani kautta eli onko oppimateriaalia merkitystä oppimisen kannalta ja auttaako oppimateriaali myös oppimisvaikeuksista kärsiviä opiskelijoita saamaan parempia oppimistuloksia.

Seuraavilla kymmenellä kysymyksellä tai paremminkin väittämällä halusin saada tietoa siitä, miten opiskelijat olivat kokeneet materiaalin käytännössä, eli työstäessään harjoitustehtävää. Mietin kysymysten/väittämien kieliasun tarkkaan, jotta kysymykset /väittämät olisivat mahdollisimman selkeitä ymmärtää. Varmistin myös muutaman kysymyksen kysymällä saman asian käänteisessä sanamuodossa uudestaan. Näin sain varmennettua vastauksen luotettavuutta.

Koska tässä kyselyosiossa halusin tietää nimenomaan materiaalin vaikutusta oppimiseen, lähdin vertailemaan vastauksia sen mukaan oliko opiskelijoilla HOJKS vai ei. Sillä oliko opiskelija Yo- vai Pk-ryhmässä, ei tässä ollut merkitystä.

Kaikista vastaajista neljällätoista (14) opiskelijalla ei ollut HOJKS:ia ja viidellä (5) opiskelijalla oli HOJKS. Kahdessa kyselylomakkeessa tähän ei oltu vastattu, joten nämä vastaukset toimivat omana ryhmänään, jonka olen määritellyt taulukkoon kohtaan ”ei vastattu kysymykseen”. Koska haluan tässä nimenomaan vertailla HOJKS:in ja ei HOJKS:in välisiä eroja, niin en ole analysoinut sen enempää näitä vastauksia. Ne ovat mukana ainoastaan mielenkiinnosta suhteessa kokonaisuuteen ja näkyvät taulukossa omina pylväinään.

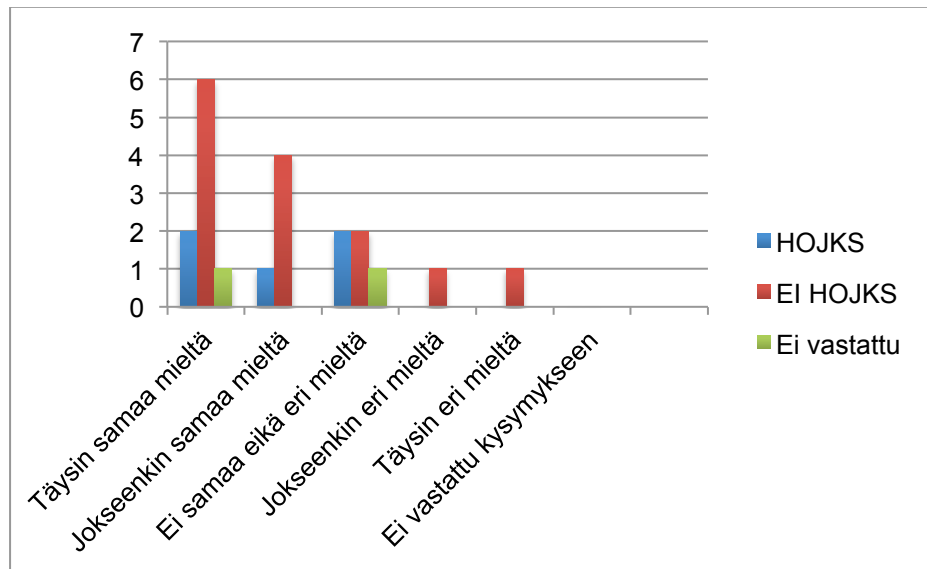
Taulukko 2. Vastaajien lukumäärä jaoteltuna HOJKS:in mukaan

	HOJKS	Ei HOJKS	Ei vastattu
Määrä	5	14	2

Tuloksia lähdin analysoimaan siten, että kävin läpi erikseen sekä HOJKS opiskelijat että ne joilla ei ollut HOJKS:ia. Vertailin sen jälkeen näiden tuloksia keskenään sekä pohdin mahdollisia kehitystarpeita seuraaviin mahdollisiin opetusmateriaaliprojekteihin.

Kysymys 1.

Ompeluharjoitus oli helppo aloittaa materiaalin ohjeiden pohjalta

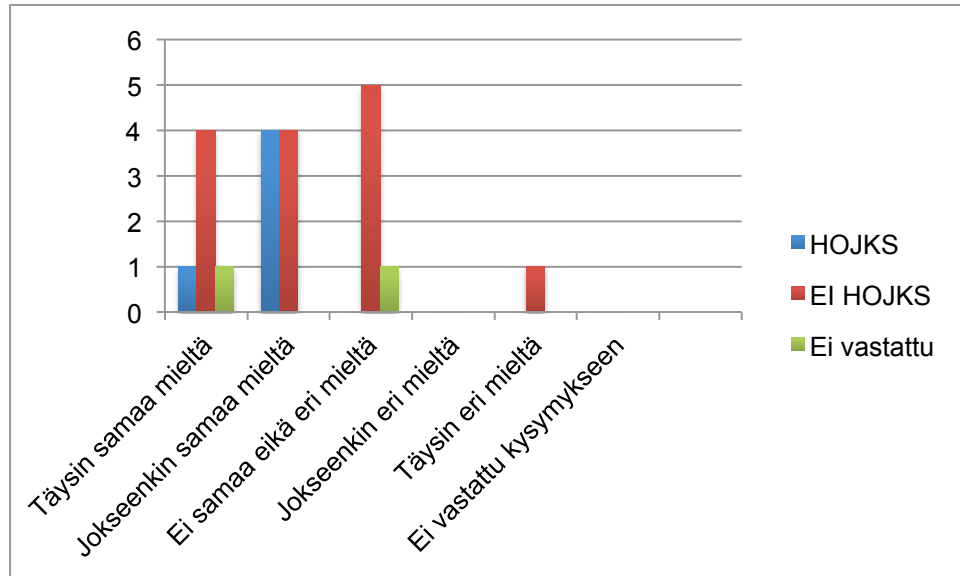
HOJKS opiskelijoiden osalta taulukon vastaukset ovat jakautuneet tasaisesti. Kaikkiaan viidestä (5) HOJKS opiskelijasta kaksi (2) oli ”täysin samaa mieltä” siitä, että harjoitus oli helppo aloittaa materiaalin ohjeiden pohjalta. Yksi (1) vastaaja oli ”jokseenkin samaa mieltä” ja kolme (3) vastaajasta ei ollut ”samaa eikä eri mieltä”.

Vastaajien joilla ei ollut HOJKS:ia, taulukon hajonta oli suurempi. Suurin osa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että harjoitus oli helppo aloittaa materiaalin ohjeiden pohjalta. Neljästätoista vastaajasta kuusi (6) oli ”täysin samaa mieltä” ja neljä (4) ”jokseenkin samaa mieltä”. Kaksi (2) vastaajista ”ei samaa eikä eri mieltä”, yksi (1) ”jokseenkin eri mieltä” ja yksi (1) ”täysin eri mieltä”.

Tästä voidaan kuitenkin päätellä se, että sekä HOJKS opiskelijat että ne joilla ei ollut HOJKS:ia kokivat tehtävän aloittamisen kohtalaisen helpoksi materiaalin avulla. Koska HOJKS opiskelijoita on suhteessa vähemmän kuin niitä, joilla ei ole HOJKS:ia on näin pienellä otannalla vaikea saada selvää eroa tähän kysymykseen. Tulokset ovat mielestäni kuitenkin rohkaisevia ja antavat ymmärtää että materiaali oli helpottanut harjoitustyön aloittamista.

Kysymys 2.

Teksti ja kuva yhdessä auttoivat hahmottamaan ompeluharjoituksen eri työvaiheet

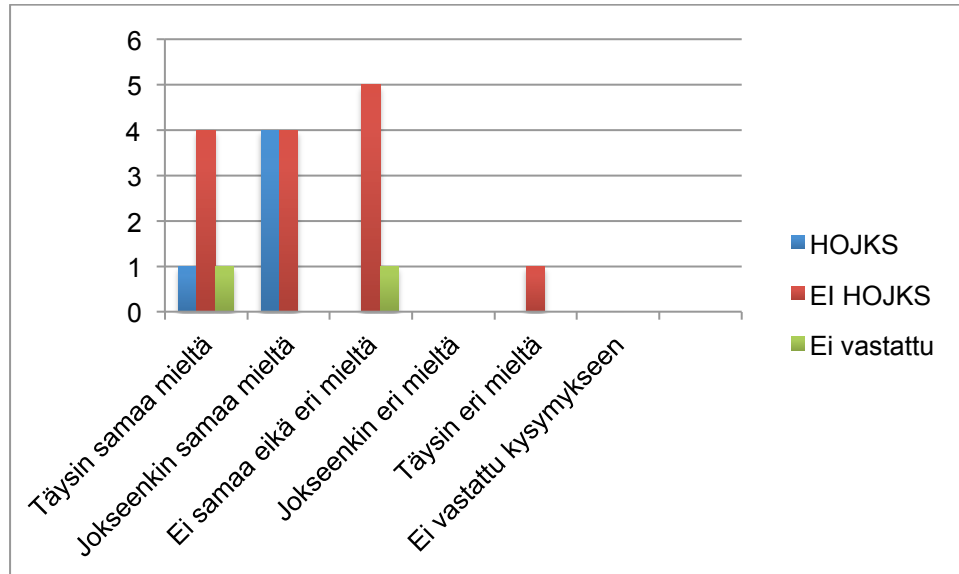
Tässä kysymyksessä halusin selvittää autoiko teksti ja kuva yhdessä hahmottamaan paremmin eri työvaiheet. HOJKS opiskelijasta ainoastaan yksi (1) opiskelija oli ”täysin samaa mieltä”. Suurin osa eli neljä (4) opiskelijaa olivat väittämästäni ”jokseenkin samaa mieltä”.

Opiskelijat joilla ei ollut HOJKS:ia taulukon hajonta oli jälleen suurempi. Enemmistön eli viiden (5) opiskelijan vastaukset sijoituivat kohtaan ”ei samaa eikä eri mieltä”. Joten vastaus oli hyvin neutraali. Seuraavaksi vastaukset jakaantuivat tasan ”täysin samaa mieltä” ja ”jokseenkin samaa mieltä” kesken. Kumpaankin oli vastannut neljä (4) opiskelijaa. Yksi (1) opiskelija oli ”täysin eri mieltä” siitä että kuva ja teksti yhdessä auttoivat hahmottamiseen.

Kaaviosta voi kuitenkin päätellä sen, että kuvan ja tekstin yhdistäminen auttoi hahmottamisessa ja etenkin HOJKS opiskelijat kokivat sen tärkeänä.

Kysymys 3.

Oppimateriaali eteni loogisesti ja sitä oli helppo seurata

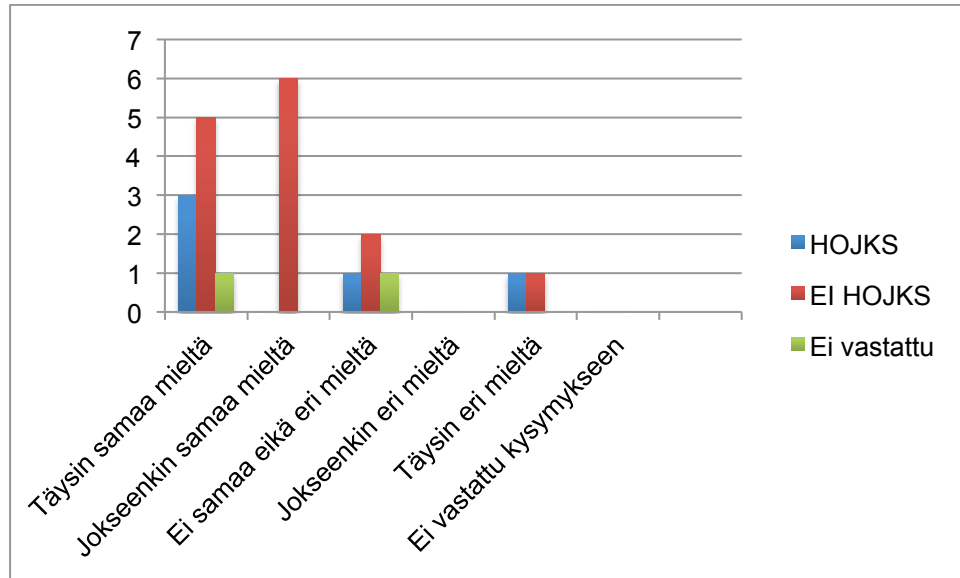
Seuraavaksi halusin tietää etenikö oppimateriaali loogisesti ja oliko sitä helppo seurata. HOJKS opiskelijoiden kohdalla jakauma oli selkeä. Neljä (4) opiskelijaa viidestä oli ”jokseenkin samaa mieltä” ja yksi (1) ”täysin samaa mieltä”.

Opiskelijat joilla ei ollut HOJKS:ia, taulukon jakauma oli taas suurempi. Suurin osa eli viisi (5) opiskelijaa vastasivat ”ei samaa eikä eri mieltä”. Tasaisesti jakaantuivat vaihtoehdot ”täysin samaa mieltä” ja ”jokseenkin samaa mieltä”. Näihin kumpaankin oli vastannut neljä (4) opiskelijaa. Yksi opiskelija oli ”täysin eri mieltä”.

Vastauksista voidaan kuitenkin päätellä että opiskelijoiden mielestä materiaali eteni loogisesti ja sitä oli helppo seurata tehtävän etenemisen kannalta.

Kysymys 4.

Oppimateriaali auttoi minua työskentelemään itsenäisemmin

Tässä kysymyksessä halusin selvittää autoiko materiaali itsenäisempään työskenteelyyn. Kaaviosta näkee, että hajontaa on sekä HOJKS opiskelijoilla että niillä kenellä ei ole HOJKS:ia.

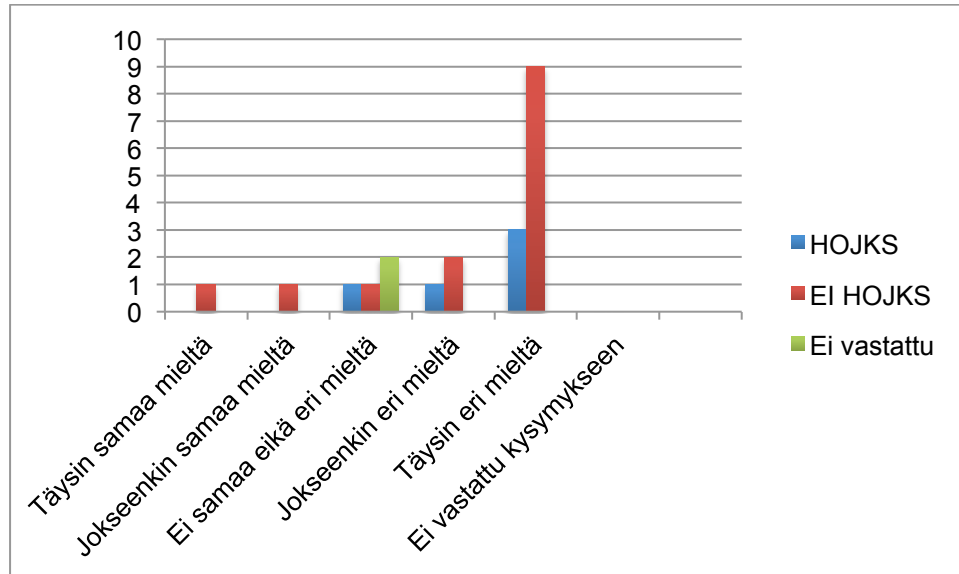
HOJKS opiskelijoista kolme (3) oli ”täysin samaa mieltä” siitä, että materiaali auttoi heitä työskentelemään itsenäisemmin. Vaihtoehtoihin ”ei samaa eikä eri mieltä” sekä ”täysin eri mieltä” oli molempiin vastannut yksi (1) opiskelija.

Ei HOJKS opiskelijoista eniten oltiin ”jokseenkin samaa mieltä” väittämään. Tähän oli vastannut kuusi (6) opiskelijaa. Viisi (5) opiskelijaa oli ”täysin samaa mieltä”, kolme (3) ”ei samaa eikä eri mieltä” ja yksi (1) ”täysin eri mieltä”.

Vaikka vastaukset ovatkin jonkin verran jakautuneet, niin kokonaisuudessaan koettiin, että oppimateriaali auttoi ja helpotti itsenäistä työskentelyä.

Kysymys 5.

En kokenut hyötyneni materiaalissa olevista työvaihekuvista

Tässä kysymyksessä halusin saada tietoa materiaalin työvaihekuvista ja niiden hyödyllisyydestä. Tämän kysymyksen olin muotoillut käänteisenä. Sillä halusin varmistaa sen, että seuraavaksi kyselylomakkeessa tulevaan samankaltaiseen kysymyksen vastaus on myös saman kaltainen. Näin saan varmennettua vastauksen luotettavuutta.

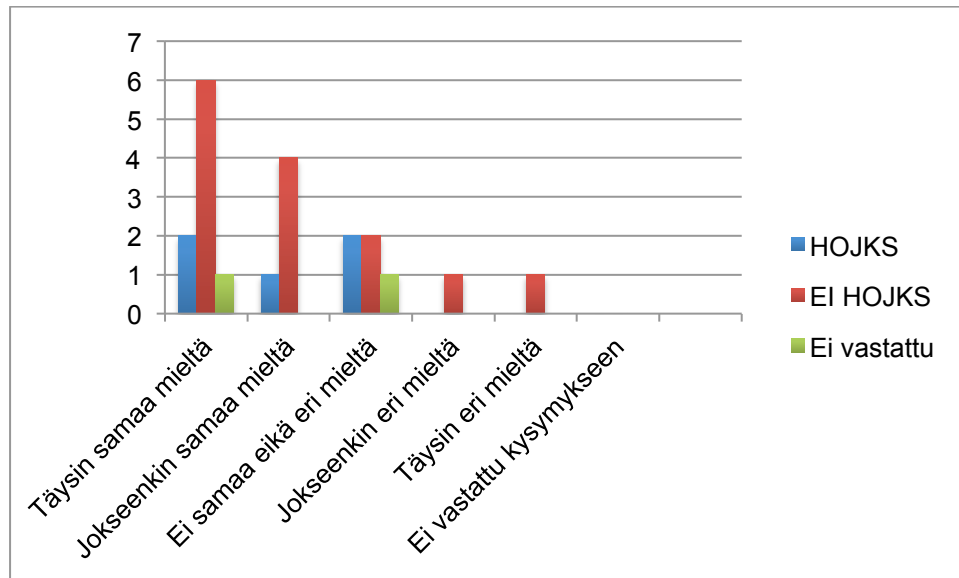
Sekä HOJKS opiskelijat että ne, joilla ei ollut HOJKS:ia, vastauksista suurin osa oli ”täysin eri mieltä” väittämäni suhteen. Viidestä HOJKS opiskelijoista kolme (3) ja peräti yhdeksän (9) ei HOJKS opiskelijasta olivat sitä mieltä, että hyöttyivät työvaihekuvista. HOJKS opiskelijoista ”jokseenkin samaa mieltä” ja ”ei samaa eikä eri mieltä” oli molempiin vastannut yksi (1) opiskelija.

Myös opiskelijoilla kenellä ei ollut HOJKS:ia loput vastauksista olivat jakautuneet tasaisesti. Kolme (3) oli ”jokseenkin eri mieltä”, yksi (1) ”ei samaa eikä eri mieltä”, yksi (1) ”jokseenkin samaa mieltä” ja yksi (1) ”täysin samaa mieltä”.

Tästä voidaan myös vetää johtopäätökset, että tehtävän työvaihekuvat koettiin helpotaviksi tehtävän onnistumisen kannalta.

Kysymys 6.

Työvaiheiden yksityiskohtakuvat auttoivat minua hahmottamaan ommeltavan työn rakenteet

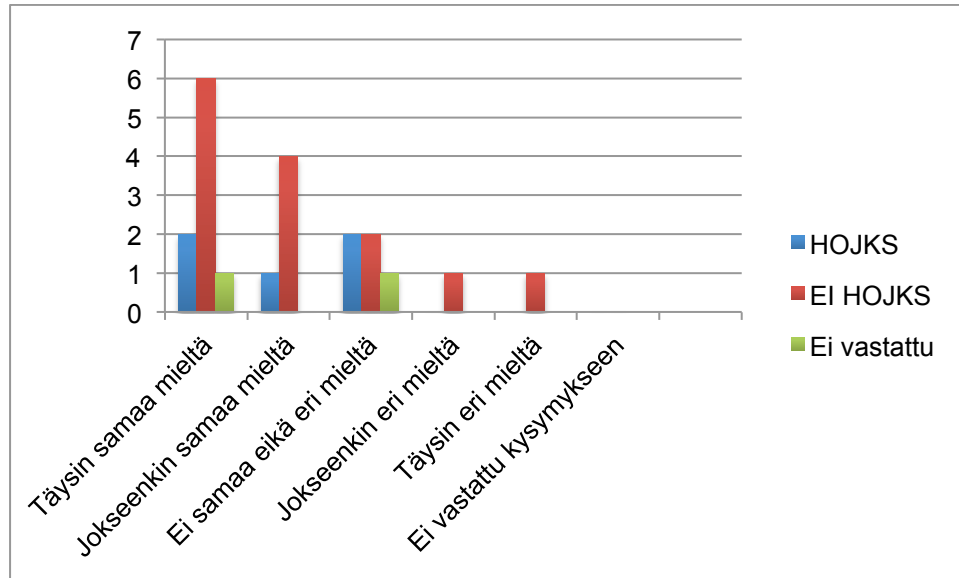
Tässä kysymyksessä halusin ymmärtää opiskelijoiden näkemystä kuvien tärkeydestä työn rakenteiden hahmottamisen kannalta. HOJKS opiskelijoista kaksi (2) oli ”täysin samaa mieltä”, yksi (1) ”jokseenkin samaa mieltä” ja kaksi (2) ”ei samaa eikä eri mieltä”. Tästäkin joukosta kyselyn tulokset antavat ymmärtää että kuvilla on pääsääntöisesti positiivinen vaikutus hahmottamisen kannalta, kun kyseessä on ommeltavan työn ompelulliset rakenteet.

Ei HOJKS opiskelijoista kuusi (6) oli ”täysin samaa mieltä”, neljä (4) ”jokseenkin samaa mieltä” ja kaksi (2) ”ei samaa eikä eri mieltä”. ”Jokseenkin eri mieltä” oli yksi (1) opiskelija ja ”täysin eri mieltä” yksi (1) opiskelija.

Pylväät olivat tässäkin jakautuneet niin, että yli puolet vastaajista olivat sitä mieltä, että kuvista oli hyötyä työn rakenteiden hahmottamisen kannalta.

Kysymys 7.

Materiaalin avulla oppiminen ja tehtävästä suoriutuminen tuntui helpommalta

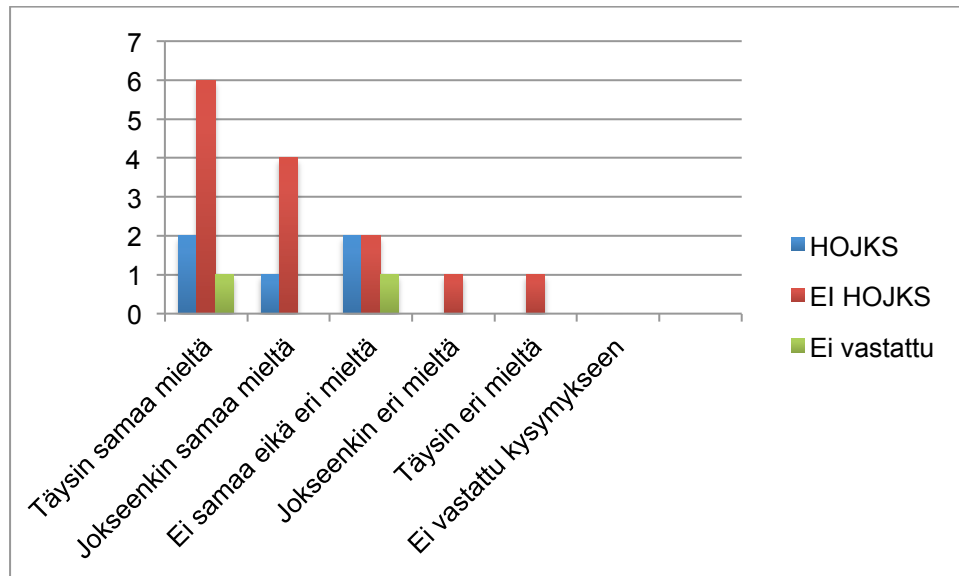
Kysymyksessä väitin, että materiaalin avulla oppiminen ja tehtävästä suoriutuminen tuntui helpommalta. HOJKS opiskelijoista kaksi (2) oli ”täysin samaa mieltä”, yksi (1) ”jokseenkin samaa mieltä” ja kaksi (2) ”ei samaa eikä eri mieltä”.

Vastaajilla, joilla ei ollut HOJKS:ia jakaantui mielipiteet laajemmalle skaalalle. Suurin osa, eli kuusi (6) opiskelijaa oli ”täysin samaa mieltä” siitä, että oppiminen ja tehtävästä suoriutuminen tuntui helpommalta. ”Jokseenkin samaa mieltä” vastanneita oli neljä (4), ”ei samaa eikä eri mieltä” oli kolme (3). ”Jokseenkin eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä” oli molemmissa yksi (1) vastaaja.

Vaikka tämän kysymyksen kohdalla vastauksissa oli hajontaa, saattoi silti todeta, että materiaalin avulla tehtävästä suoriutuminen ja tätä kautta oppiminen koettiin helpomaksi. Tämä näkyi selvästi erityisesti opiskelijoiden kohdalla joilla ei ollut HOJKS:ia.

Kysymys 8.

Kaikissa harjoitustöissä samantyyppinen materiaali helpottaisi perusasioiden oppimista

Muita opintokokonaisuuksia silmälläpitäen halusin tutkia, koetaanko samantyyppinen materiaali tarpeelliseksi myös muissa jaksoissa, joissa tehdään harjoitustöitä ja helpottaisiko se näin perusasioiden oppimista.

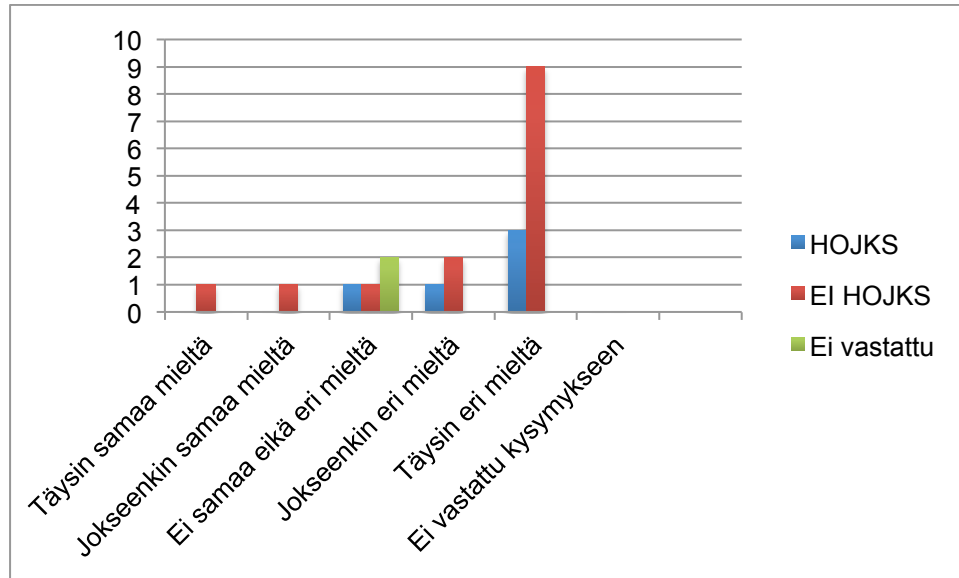
HOJKS opiskelijoista kaksi (2) oli ”täysin samaa mieltä” siitä, että materiaalista olisi hyötyä myös muissa jaksoissa. Yksi (1) oli ”jokseenkin samaa mieltä” asiasta ja kaksi (2) ”ei samaa eikä eri mieltä”.

Ei HOJKS opiskelijoista kuusi (6) oli ”täysin samaa mieltä”, neljä (4) ”jokseenkin samaa mieltä” ja kaksi (2) ”ei samaa eikä eri mieltä”. Tästä joukosta myös yksi (1) vastaajista oli ”jokseenkin eri mieltä” ja yksi (1) vastaaja ”täysin eri mieltä”.

Taulukon lukemista päätellen suhtautuminen oli myönteistä. Koska kaikissa tuotteen valmistamisen ”jaksoissa” (perushame, -housut ja -pusero/kotelomekko) tehdään aina ensin harjoitustyöt, voisi tämäntyyppinen materiaali olla kaikissa perustuotteissa mahdollinen.

Kysymys 9.

Materiaalilla ei ollut oppimista helpottavaa vaikutusta

Kahdessa viimeisessä kysymyksessä halusin saada selville, oliko materiaalilla ollut vaikutusta oppimisen kannalta. Kysyin nämä kysymykset hieman eri tavoin, varmistaakseni tuloksen luotettavuuden.

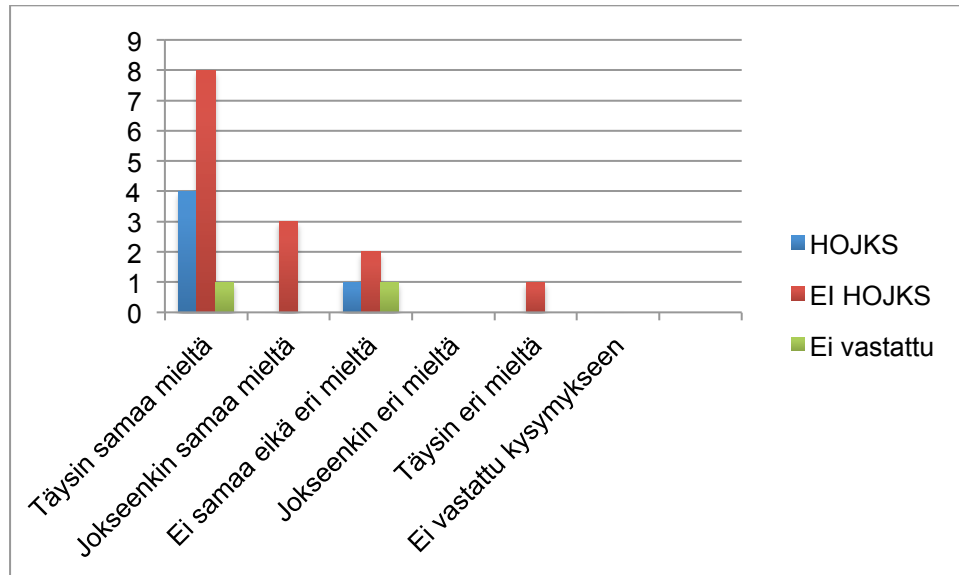
Ensimmäisessä kysymyksessä väitin käänteisin sanamuodoin, että materiaalilla ei ollut oppimista helpottavaa vaikutusta.

HOJKS opiskelijoista kolme (3) oli ”täysin eri mieltä” ja yksi (1) ”jokseenkin eri mieltä”. Yksi (1) opiskelija oli ”ei samaa eikä eri mieltä”. Suurin osa HOJKS opiskelijoista on siis sitä mieltä, että materiaalilla oli positiivisia vaikutuksia oppimisen kannalta.

Ei HOJKS opiskelijoiden jakauma oli taas selvempi. Yhdeksän (9) opiskelijaa oli ”täysin eri mieltä” eli kokivat materiaalilla olevan oppimista helpottavaa vaikutusta. ”Jokseenkin samaa mieltä” oli kaksi (2) opiskelijaa. ”ei samaa eikä eri mieltä”, ”jokseenkin samaa mieltä” ja ”täysin samaa mieltä” vastanneita opiskelijoita oli jokaista yksi (1).

Kysymys 10.

Koin, että materiaalista oli minulle hyötyä oppimisen kannalta

Tämä ja edellinen kysymys pyrkii saamaan vastauksen siihen koettiin materiaali oppimisen kannalta helpottavaksi tekijäksi.

Viidestä (5) HOJKS opiskelijasta neljä (4) olivat "täysin samaa mieltä", että materiaalista oli heille hyötyä oppimisen kannalta. "Ei samaa eikä eri mieltä" oli yhden HOJKS opiskelijan vastaus. Tuloksesta voidaan päätellä että HOJKS opiskelijat kokivat tekemäni oppimateriaalin oppimista edesauttavana tekijänä.

Ei HOJKS opiskelijoista kahdeksan (8) oli "täysin samaa mieltä" ja kolme (3) "jokseenkin samaa mieltä". "Ei samaa eikä eri mieltä" oli kaksi (2) opiskelijaa ja "täysin eri mieltä" yksi (1) opiskelija.

Myös opiskelijat joilla ei ollut HOJKS:ia kokivat oppimateriaalista olleen heille hyödyksi oppimisen kannalta.

10 Kyselyn tuloksien yhteenvetoa ja omaa pohdintaa

Tutkimusprojekti on ollut mielenkiintoinen ja palkitseva kokeilu. Tämä projekti on ollut myös matka omaan itseeni opettajana ja kasvattajana. Tutkimusta tehdessäni ja luukiessani aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, sain paljon ajateltavaa liittyen omaan opettajuuteeni, asenteisiin ja tapoihin. Se on tuonut lisää ymmärrystä siihen, miten toimia opiskelijoiden kanssa, joilla on oppimisvaikeuksia.

Lukuvuosi on pian loppuillaan ja innokkaana odotan seuraavan syksyn aloitusta uuden pk-ryhmän kanssa, jossa varmasti haasteita riittää. Tämä projekti on tuonut varmuutta omaan toimintaan ja luonut uskoa siihen että teen tätä työtä täydestä sydäimestä.

Olen saanut paljon kannustusta kollegoilta ja opiskelijoilta kyseisestä projektista. Esi-merkkinä voin antaa tilanteen eräässä stipendienjakotilaisuudessa, jossa olin oman opiskelijani kanssa. Kerroin tästä projektistani kahvipöydässä ja eräs aikuisopiskelija, joka istui vieressäni sanoi minulle että olisi omassa opiskelussaan toivonut myös samantyyppistä materiaalia, koska hänellä itsellään oli oppimisvaikeuksia. Saamistani kommentteista ja rohkaisuista päätellen tutkimukselle on ollut myös tilausta.

Vaikka kyselyn tuloksia ja luotettavuutta täytyykin kriittisesti arvioida ja useamman tehtävämateriaalin testaaminen toisi lisää näkemystä ja laajuutta tutkimukseeni, antaa kuitenkin tästä tutkimuksesta saadut tulokset viitteitä sille, että olen oikeilla jäljillä. Materiaalilla on siis merkitystä oppimisen kannalta! Kun vielä oppimateriaalin rakentaa niin, että se tukee eri oppimistyyliä, taataan helpompi oppiminen ja parempia oppimistuloksia kaikille opiskelijoille riippumatta siitä, kärsivätkö he oppimisvaikeuksista vai eivät.

Kyselylomakkeiden purku oli aikaa vievää, mutta erittäin mielenkiintoista. Olen kiitollinen kaikille survey-kyselyyn (liite 1) osallistuneille opiskelijoille, jotka ottivat tutkimustyöni vakavasti.

Kyselylomakkeen täyttämisen ohjeistukseen olisin voinut vielä enemmän kiinnittää huomiota. En tullut ajatelleeksi vaihtoehtoa, että lomakkeen kohtia täytettäisiin väärin. Väärällä tarkoitan sitä, että jos tehtävänä on 1-5 asteikolla merkitä mikä vaihtoehto kuvaa eniten mielipidettä, niin merkintä on tehty esimerkiksi kohdan 3 ja 4 väliin. Myös avoin palaute oli saatettu jättää täyttämättä vaikka ohjeistuksessa pyydettiin täyttämään jokainen kohta ja vielä erikseen siitä mainitsin.

Kyselyn tuloksista päätellen opiskelijat kokivat materiaalikokeilun positiivisena asiana. Koettiin, että oppiminen oli ollut helpompaa, kun materiaalissa oli mukana sekä tekstiä että kuva. Materiaali oli helpottanut yksityiskohtien ymmärtämistä ja tätä myöten kokonaisuuden hahmottamista.

Harjoitustehtävän tekeminen oli ollut helpompaa ja selvempää materiaalin avulla. Tehtävä oli myös auttanut erityisesti jakson varsinaisen työn tekemisessä ja hahmottamisessa.

Konkreettisesti tämä asia toteutui muutaman opiskelijan kohdalla, joilla oli vaikeuksia hahmottaa housun rakenteita. Housuharjoitusmateriaalia tehdessään, heillä oli jonkin verran haasteita työskentelyssä ja katsoimme useaan otteeseen yhdessä, miten kappaleet ommellaan toisiinsa. Housuharjoituksen jälkeen, kun oli aika aloittaa oman housun työstäminen, nämä opiskelijat suoriutuivat housun ompelusta itsenäisesti ja ilman suurempia ongelmia. Opiskelijat kokivat että oppimateriaali oli auttanut heitä hahmottamaan kokonaisuuden ja omaa housua työstäessään he pystyivät palaamaan materiaalin ohjeisiin, jos työssä ilmeni vaikeuksia.

Housujen valmistuttua opiskelijat olivat ylpeitä saavutuksistaan ja kokivat suurta onnistumisen iloa. Tämä oli rohkaissut heitä uskomaan itseensä ja omiin taitoihinsa.

Kyselylomakkeeni avoimista kommentteista ja kehittämisehdotuksista olen myös kiitollinen ja aionkin seuraavissa projekteissani ottaa ne huomioon. Tärkeimmäksi seikaksi, joka ilmeni opiskelijoiden avoimessa palautteessa (liite 2) oli kuvien parempi laatu. Vaikka kyselylomakkeessa pyydettiin mielipidettä kuvien selkeydestä, ei vastaus ollut pylvästaulukossa niin selkeä, kuin avoimen palautteen kommentteissa.

Tähän tehtävämateriaaliin olin ottanut valokuvat kännykkäkameralla luokkatilassa. Tulevaisuudessa kuvaukseen täytyy käyttää aikaa sekä kuvausvälineet valoja myöten oltava laadukkaat. Tämä voi tosin olla haasteellista järjestää luokkatilassa, jossa materiaalin ompelullinen työvaihe tehdään. Kuvaustilat eivät voi olla kovin kaukana, koska materiaalia ommellaan vaihe vaiheelta ja jokainen vaihe kuvataan heti.

Myös harjoitusmallin materiaalivalintoihin ja väriihin täytyy tulevaisuudessa kiinnittää huomiota. Selkeät värikontrastit eri kappaleiden välillä sekä ompeleen näkyvämpi jälki edesauttaa hahmottamaan paremmin kokonaisuutta.

Positiivista harjoituksessa oli opiskelijoiden mielestä myös se, että harjoituksen saattoi tehdä melko itsenäisesti ja eri työvaiheisiin palata, jos oli tarvetta. Toki opettajan apua edelleen tarvitaan ja ei ole tarkoituskaan, että opettajan rooli luokassa muuttuisi. Käytännössä oppimateriaali toisi opettajan sekä oppilaiden työskentelyyn helpotusta. Luo-

kassa saattaa olla paljon erityistä tukea tarvitsevia oppilaita ja heille jo pelkän tekstin lukeminen tuottaa vaikeuksia. Kokemuksesta tiedän, että nämä opiskelijat joutuvat usein pyytämään opettajan apua päästäkseen työvaiheissa eteenpäin ja suoriutuakseen tehtävästä. Kun avuntarvitsijoita on paljon, tulee väistämättäkin tilanteita jossa opiskelija joutuu odottamaan pitkään omaa vuoroaan. Tämä voi olla turhauttavaa niin opiskelijalle kuin opettajallekin, joka yrittää ehtiä antamaan kaikille tarvittavan avun. Näin opettaja ei ehdi keskittymään muihin kuin oppilaisiin, joilla on vaikeuksia. Muut jäävät helposti ”oman onnensa nojaan”.

Palautteessa ja omissa havainnoissani ilmeni myös että opiskelijat eivät halunneet ensimmäiseksi kysyä opettajalta neuvoa jos ilmeni ongelmia, vaan halusivat ensin itse yrittää ratkaista työssä eteen tulleet pulmat. Näin vältetään turhalta odottamiselta ja turhautumiselta. Tosin aina löytyy opiskelijoita, jotka kaikesta huolimatta tarvitsevat opettajan apua kaikessa.

On hyvä jos materiaali kannustaa enemmän omaan ongelmanratkaisukykyyn. Toisinaan tuntuu, että nuorille annetaan liikaa kaikki eteen ”valmiiksi pureskeltuna”, jolloin kynnys omaan pohdintaan vähenee. Tähän törmää valitettavan usein arjen luokkatilanteissa.

Keskustellessani toisen opettajan kanssa havainnoistamme, olimme kiinnittäneet hyvin samoihin asioihin huomiota. Totesimme molemmat, että materiaalin työstäminen sujui suurimmalta osalta opiskelijoita itsenäisesti ja ilman ongelmia. Tehtävästä haluttiin suoriutua mahdollisimman itsenäisesti.

Muutamit opiskelijat lähtivät työstämään tehtävää hätäisesti eivätkä seuranneet työvaiheita oikeassa järjestyksessä, vaikka ohjeissa kehoitettiin seuraamaan tarkasti ohjeita. Siksi heillä ilmeni työskentelyssä heti alkumetreillä vaikeuksia. Muutamalla oli jonkin verran myös vaikeuksia hahmottaa kappaleiden ompelua ja näissä tarvittiin opettajan apua.

Oppimateriaalikokeilu on ollut mielenkiintoinen projekti ja seuraavan materiaalin työstäminen on jo alkanut. Tämäntyyppisen opintomateriaalin tekeminen on työlästä, mutta varmasti se maksaa itsensä takaisin, jos sillä saavutetaan parempia oppimistuloksia.

Seuraavana projektina on tehdä yhteistyössä koulumme audiovisuaalisen viestintäosaston kanssa opetusvideomateriaalia kotelomekon ompelusta. Tehtävänäni on suunnitella ja valmistaa materiaalikokonaisuus, av-puolen kuvatessa ja editoidessa videon. Visioni on tuottaa mahdollisimman monta oppimateriaalikokonaisuutta oppilai-

toksemme vaatetusosaston käyttöön ja näin luoda yhtenäinen harjoitusmateriaalipankki kaikkien osastomme opettajien käyttöön.

Tämä materiaalikokeilun tulokset sekä muu taustatieto, jota olen kerännyt opinnäyte-työhöni ovat antaneet paljon uusia eväitä opetuksen suunnitteluun. Opettajan on pystyttävä muuttumaan ja järjestelemään opetus niin, että se vastaa muuttuneen luokkatilan-teen tarpeisiin. Pienryhmätyöskentely on varmasti myös oppilaitoksessamme tulevai-suutta ja näillä tiedoilla on helppo lähteä rakentamaan yksilöivää opetusta.

11 Lähteet

Anttila, P. 2000. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta - Taito-, tiede-, ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet: Akatiimi Oy, Hamina.

Anttila, P. 2005. Ilmaisuu, teos ja tekeminen ja tutkiva toiminta: Akatiimi, Hamina.

Engeström, Y. 1988. Perustietoa opetuksesta. Valtion painatuskeskus, Helsinki.

Heikkilä, Tarja 2002. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

www.edu.fi

Opetussuunnitelmat ja opetuksen järjestäminen

http://www.edu.fi/ammattikoulutus/ammattillinen_erytisopetus/opetussuunnitelmat_ja_opetuksen_jarjestaminen

Hirsjärvi, S; Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja Kirjoita. Helsinki. Tammi

Hämäläinen, R & Oksanen, S., toim. 2015. Minullako oppimisvaikeuksia. Erilaisten oppijoiden liitto ry.

Hämäläinen, R. & Koponen, A. 2010. Tarinoita oppimisesta ja opettamisesta. LukSitKO. 1/2010, 5-7.

http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/wp-content/uploads/2012/02/Oppimistyyliit-Opetuksessa-_LS1_2010_uusi.pdf

Ikonen, O. 2000. Oppimisvalmiudet ja opetus. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Julkunen, M-L., toim. 1997. Opetus, oppiminen, vuorovaikutus. WSOY, Juva.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

oppimateriaalit.jamk.fi

<http://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/>

<http://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/oppimiskasitykset/kognitiivinen-oppimiskasitys/>

<http://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/oppimiskasitykset/humanistinen-kokemuksellinen-oppiminen/>

Koppa.jyu.fi

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/empiirinen-tutkimus>

Laki ammatillisesta koulutuksesta

Finlex.fi

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>

Niilo Mäki instituutti

www.nmi.fi

Oppimisvaikeudet

<http://www.nmi.fi/fi/oppimisvaikeudet>

Ojasalo, K; Moilanen, T. & Ritalahti, R. 2015. Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan: Sanoma Pro Oy, Helsinki

www.omnia.fi

<https://www.omnia.fi/web/omnia/tietoa-omniaista>

<https://www.omnia.fi/arvot>

<https://www.omnia.fi/toiminta-ajatus-ja-visio>

Opetushallitus

www.oph.fi

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot

Rauste-von Wright, M. 1997. Opettaja Tienhaarassa; konstruktivismia käytännössä. WSOY-Kirjapainoyksikkö, Juva

Rauste-von Wright, M, Von Wright, J, Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. WS Bookwell Oy, Juva.

Ruohotie, P. & Honka, J., toim. 1997. Osaamisen kehittäminen organisaatiossa. Saarijärvi offset Oy, Saarijärvi.

Rutonen, M. 2016. Minne menet amis?. Opettaja 6/2016, 12-13.

Saloviita, T. 1999. Kaikille avoimeen kouluun. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Tynjälä, P. 2004. Oppiminen tiedon rakentamisena; Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki

Vuorinen, I. 1988. Tuhat tapaa opettaa. Suomen Morenoinstituutin julkaisusarja nro 1: Resurssi, Tampere

Survey-kyselylomake

Kysely oppimateriaalin toimivuudesta housujaksolla

Tällä kyselylomakkeella on tarkoitus selvittää housujaksolla käytetyn opetusmateriaalin (housuharjoitus) toimivuutta ja hyödyllisyyttä tehtävän onnistumisen kannalta.

Kyselyn tuloksia analysoimalla selvitetään onko opetusmateriaalilla myönteisiä vaikutuksia oppimiseen ja onko tämäntyyppisellä opetusmateriaalilla tarvetta myös muiden jaksojen vastaavissa harjoitustehtävissä.

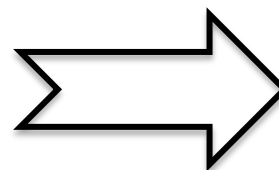
Kaikki annetut vastaukset ovat luottamuksellisia.

Kyselylomake liittyy opettaja Maria Söderström-Niemelän opintoihin Metropolia ammattikorkeakoulussa (Vestonomi YAMK) ja vastauksia käytetään osana opintoihin liittyvää kehittämishanketta.

Vastaathan kyselyyn rehellisesti. Näin vastauksista kerätty yhteenveto on mahdollisimman todenperäinen ja luotettava.

Kiitos osallistumisestasi !

KYSELY ALKAA SEURAAVALLA SIVULLA

Valitse kunkin väittämän kohdalla lähinnä mielipidettäsi oleva vaihtoehto. Kaikki kysymykset ovat pakollisia.

Kysymysasteikon vastausvaihtoehdot:

5 = Täysin samaa mieltä

4 = Jokseenkin samaa mieltä

3 = Ei samaa eikä erimieltä

2 = Jokseenkin eri mieltä

1 = Täysin eri mieltä

1. Vastaajan perustietoja

Opiskelen peruskoulupohjaisessa ryhmässä

Opiskelen ylioppilaspohjaisessa ryhmässä

Minulla on HOJKS

Minulla ei ole HOJKS:ia

2. Housuharjoitusmateriaalin visuaalinen ilme

Harjoitusmateriaalin visuaalinen ilme oli kiinnostusta herättävä

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Materiaalin teksti oli selkeää ja helppolukuista

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Materiaalin kuvat olivat selkeitä ja helposti ymmärrettäviä

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

3. Harjoitusmateriaalin toimivuus käytännössä

Ompeluharjoitus oli helppo aloittaa materiaalin ohjeiden pohjalta

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Teksti ja kuva yhdessä auttoivat hahmottamaan ompeluharjoituksen eri työvaiheet

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Oppimateriaali eteni loogisesti ja sitä oli helppo seurata

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Oppimateriaali auttoi minua työskentelemään itsenäisemmin

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

En kokenut hyötyväni materiaalissa olevista työvaihekuvista

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Työvaiheiden yksityiskohtakuvat auttoivat minua hahmottamaan ommeltavan työn rakenteet

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Materiaalin avulla oppiminen ja tehtävästä suoriutuminen tuntui helpommalta

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Kaikissa harjoitustöissä samantyyppinen materiaali helpottaisi perusasioiden oppimista

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Materiaalilla ei ollut oppimista helpottavaa vaikutusta

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Koin, että materiaalista oli minulle hyötyä oppimisen kannalta

5 4 3 2 1
Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

Avoin palaute

Mitä hyvää materiaalissa mielestäsi oli ?

Mitä parannusehdotuksia antaisit ?

Kiitos vastauksistasi !

Avoin palaute materiaalista

”Oli hyvä että materiaalissa oli sekä tekstiä että kuvia. Parannusehdotuksia: Lisää työvaihekuvia, tarkennuksia vaikeaselkoiisiin kohtiin (esim. miten vyötärökaitale ommellaan)”.

Yo-opiskelija, HOJKS

”Materiaali oli kokoajan saatavilla ja täten työjärjestykset ja tavat tehdä oli kokoajan tarkistettavissa. Kokonaisuuden hahmottaminen oli materiaalin avulla selkeämpää. Kuvista plussaa myös. Ehkä mahdollisesti tulevaisuudessa myös videot vaiheista, materiaalin ja läsnäopetuksen suhde hankala määrittää”.

Yo-opiskelija, ei HOJKS

”Enemmän kontrastia kuviin, esim. erivärinen lanka verrattuna kankaaseen niin että tikin/ompelujäljen näkee paremmin”.

Yo-opiskelija, ei HOJKS

”Sen väri oli kiva. En tiedä”

Pk-opiskelija, HOJKS

”Kuvat helpottivat tekstin ymmärtämistä. Jotkut kuvat olivat hieman tummia ja epäselviä”

Pk-opiskelija, HOJKS

”Mielestäni oli hyvä, että oli käytössä yksityiskohtaiset ohjeet. Sai työskennellä itsenäisesti omaan tahtiin. Muutamat kuvat olivat hieman epäselviä. Muuten oikein hyvät ohjeet”.

Pk-opiskelija, HOJKS

”Ehkä suuremmat värierot kankaissa olisi auttanut kuvien ymmärtämistä entistä enemmän”.

Yo-opiskelija, ei HOJKS

"Hankalan aiheen hahmottamista helpotti huomattavasti. Oli kiva kun ei kokoajan tarvinnut kysyä apua vaan sai itse pohtia asioita. Kuvat saisivat olla parempilaatuisia, selkeämmin ilmaista se miten päin ne on asetettu. Olisi parempi jos kankaat olisivat olleet enemmän erivärisiä (esim. valkoinen miehustakangas, musta vuorikangas) ja se, että myös langat erottuisivat paremmin kuvista esim. musta/punainen tai keltainen lanka, jotta näkee selkeästi mikä on seuraava työvaihe".

Yo-opiskelija, ei HOJKS

"Materiaali oli hyvin selkeä, mutta se olisi voinut olla hieman vielä tarkempi".

Pk-opiskelija, HOJKS

"Kuvissa näkyi selvästi mitä missäkin kohdassa pitää tehdä ja kuvien avulla oli paljon helpompi seurata ohjeita. Kaikki selitykset oli tarkkoja ja helppo ymmärtää".

Pk-opiskelija, ei HOJKS

"Selkeys. Se että siihen voi palata uudelleen -> Nopeuttaa muistiin palauttamista myöhemmin. Jää selkeämpi kuva opitusta, auttaa hahmottamaan. Vapauttaa itsenäisemmän toimintaan. Paperinkäytön minimointia toivoisin + painomusteiden".

Yo-opiskelija, ei HOJKS

"Kyllä se oli mielestäni melko hyvin kattava paketti".

Pk-opiskelija, ei HOJKS

"Mielestäni hyvää materiaalissa oli ehkä ainoastaan sen väri muuta hyvää siinä ei ollut. Mielestäni pitäisi olla paremmat kuvat & paremmin pitäisi selittää tekstissä. Mielestäni olisi paljon parempi esim. video tai suullisesti selittää".

Pk-opiskelija, ei HOJKS

"Parannusehdotuksena kontrastia kuviin, jolloin hahmottaminen ja rakenteet, saumat ja ompeleet olisi helpommin hahmotettavissa tai kirkkaampia värejä (langat yms). Muutoin todella hyvä ja helpotti oppimista tosi paljon. Kiva kun pysty työkentelemään oma-toimisemmin".

Yo-opiskelija, ei HOJKS

”Materiaali helpotti hahmotusta, sillä minulle esim. termit ilman kuvia on vaikea ymmärtää. Parannuskeinona: voisi käyttää tarkempia, vaaleampia kuvia. Kuvia eri kulmista jne.”

Yo-opiskelija, ei HOJKS

”Hyvää oli, ettei tarvinnut kysyä niin paljon neuvoa opettajalta ja paperin ohjeet olivat selkeät. Ja koska apua ei tarvitse kysyä niin paljon, ei apua kysyessä ollut niin paljon jonoa”.

Pk-opiskelija, ei HOJKS

”Hyvä että tekstin kanssa oli kuva mukana. Mutta siitä, että kuvia oli huonosti ymmärtää oli vaikeaa tajuta, miten ne menee. Myös huomasin, että toisissa materiaaleissa kappaleet menevät epäloogisesti eli missä järjestyksessä piti tehdä housuharjoitukset”.

Pk-opiskelija, ei HOJKS

”Kuvat helpottivat tosi paljon työskentelyä. Ei tarvinnut kokoajan kysellä, vaan työskentely oli itsenäisempää. Jotkut kuvat olivat hieman epäselviä, mutta ideana erittäin hyvä”.

Yo-opiskelija, ei HOJKS

”Havainnollisti”

Yo-opiskelija, ei HOJKS

”Materiaali oli hyvä, mutta välillä oli vaikeaa hahmottaa miten housut kasataan. Hyvin oli vaiheet kumminkin kirjoitettu. Kuvat oli hieman epäselviä”.

Pk-opiskelija